22 МАЙ 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 96 (10.092). ● 1991 йил 22 май ● чоршанба ● Баҳоси 8 тийин.

РЎЗНОМАГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН

ЁРДАМГА МУҲТОЖМАН

БИЗ турғунлик йиллари деб атаган 70-йилларда кўплаб пок виждонли кишилар не азобларга қолмади!

Мен ҳам Қарши Давлат педагогика институтини сиртдан ўқиб тугатгач, 8 йил бошланғич синфларда ўқитувчилик қилдим. Тил ва адабиёт фанидан сабоқ берган устозларимдан бири Денов район «Ғалаба учун» рўзномасида ишлаб юрган вақтида мени ҳам ёзиб туришга жалб этди. Шу тариқа район ва вилоят рўзномаларида мақолаларим чиқа бошлади.

Энг қийини мухбирнинг ўзи ишлаган жойдаги салбий ҳодисаларга муносабат билдириши экан. Мактабда умумтаълимга оид қарорлар бажарилмаётгани ҳақида ёзган эдим. Бу кимларгадир ёқмади. Оқибатда касб-корни ҳам, ўсиб улғайган воҳани ҳам тарк этишимга тўғри келди...

Деярли 15 йил рўзномаларга ёзмай қўйдим. Шу орада «Коммунизм тонги» ижодий жамоаси билан Янги Тошкент консерва комбинати ишчи-хизматчиларининг учрашуви баҳона комбинатда мухбирлар пости ташкил этилди. Шундан кейин яна ёза бошладим. Аввал «Коммунизм тонги» кейинчалик «Тошкент ҳақиқати» саҳифаларида материалларим, мақолаларим чиқа бошлади.

Жамоатчи мухбир ҳам ўз устида тинмай ишлаши зарур. Ҳозир ҳам кўп вақтимни турли нашрларни мутоала қилиш билан ўтказаман. 4 та рўзнома ва 3 та ойномага обунаман. Аммо турмуш шароитим... Ўз уй-жойим йўқ. Оржоникидзе район ижроия комитетидагилар мени алоҳида уй-жой билан таъминлашда ёрдам беришармикан!

Х. ОМОНОВ,
Янги Тошкент консерва комбинати ишчиси.

ИТТИФОҚ ЗАРУР

ЯҚИНДА «Тошкент ҳақиқати» рўзномасида эълон қилинган Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президенти И. А. Каримовнинг «Известия» рўзномаси мухбири билан: «Биз Иттифоққа не машаққатлар билан эришганмиз» сарлавҳали суҳбатини синчиклаб ўқиб чиқдим.

Бу суҳбатда муҳим масала, яъни, Иттифоқни сақлаб қолиш масаласи қўйилган. Бу ҳақда менинг ҳам фикрларим бор. Қайта қуриш ва ошкоралик шиори остида Ватанимизнинг етмиш йилдан ошиқ вақт мобайнида қарор топган хўжалик алоқалари бузилмоқда. Дунёда энг қудратли давлат бўлиб ҳисобланган буюк Совет давлатининг келажаги хавф остида қолмоқда. Мамлакатимиздаги корхоналар бир-бирига кўзга кўринмас занжирлар билан боғланиб кетган. Бир корхонада иш тўхтаса, у ўз навбатида бошқаларига ҳам таъсирини кўрсатади. Жонли мисол билан айтсам, шахтёрларнинг иш ташлашлари бизнинг жумҳуриятимизга ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда.

Албатта мустақиллик керак. Лекин бу мустақиллик марказга қарши тусда бўлмаслиги зарур.

Иккинчидан, юқори ташкилотлар томонидан назоратнинг ҳам бўлиши шарт.

Социалистик жамиятимизда умумхалқ манфаати биринчи мавқени эгалласин. Ҳар қандай қонунлар ҳам ҳаракатларда ўз ифодасини топмаса у ҳеч қачон амалга ошмайди.

Одамларнинг эътиқоди ва амалий ҳаракатларида умумхалқ манфаатини кўзлаш керак.

Менинг фикримча, сунъий тақчилликлар халқимизни қийин аҳволга солиб қўймоқда. Бир қанча қонун лойиҳалари муҳокамадан ўтгач қабул қилинди. Депутатларни эса бир неча номзодлар ичидан танлаб сайлагандик. Амалда эса уларнинг самараси сезилмаяпти.

Чайқовчилик, жиноятчилик кўпаймоқда. Уларга зарба берадиган мустаҳкам куч етишмаяпти. Салбий ҳодисаларга қарши курашда партия, комсомол, касаба уюшмаси, халқ назорати, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ташкилотлар ягона ва қатъий ҳаракат қилишлари зарур. Қонун ва қарорларнинг қабул қилиниши ва уларнинг бажарилишини Олий Кенгашлар, уларнинг депутатлари ва ўзларига бўйсунувчи ташкилотлар раҳбарларидан ҳисоб олиш орқали қаттиқ назорат ўрнатишлари лозим.

О. ХУШВАҚТОВ.

ЙЎЛОВЧИЛАР МАМНУН

ШАҲРИМИЗНИНГ Юнусобод даҳасидан Талабалар шаҳарчасига қатнаб ишлаётган ва ўқиётган кишиларнинг барчаси хурсанд. Негаки, анчадан бери орзиқиб кутган умидимиз рўёбга чиқди. Метронинг янги икки бекати ишга тушиши билан Юнусобод массивини Беруний метроси бекати билан боғлайдиган 9 маршрутли такси қатнови йўлга қўйилди.

Айниқса, унинг Талабалар шаҳарчаси орқали ўтаётгани қулай бўлмоқда. Бунинг учун биз рўзнома жамоасидан ҳам миннатдормиз. Чунки бу йўналиш бўйича янги маршрут қўйиш масаласини бундан салкам уч йил олдин «Тошкент ҳақиқати» (1988 йил 1 июнь)да кўтарганди. «Ҳал бўлади» деган мазмунда жавоб келди-ю, ваъда ваъдалигича қолиб кетганди. Мутасадди кишиларга яна эслатиб қўйиш мақсадида бу мавзуга иккинчи марта қайтиб, шу рўзноманинг 1990 йил 3 март сонида «Шуми, ваъдага вафо!» дея яна ёздик. Ниҳоят, талабимиз амалга ошганидан хурсандмиз.

Кўп сонли йўловчилар номидан ТошДД ходими:
А. СУЮНОВ.

ДЎСТИ БОР ДОҒДА ҚОЛМАЙДИ

(ЖИГАРИСТОН ФОЖИАСИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ПРЕЗИДЕНТ НОМИГА КЕЛГАН МАКТУБЛАРНИ ЎҚИБ...)

Жигаристан қўрғони аҳли бошига тушган ногоҳоний фожиа Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва бутун мамлакатимиз фуқароларинигина эмас, балки чет эллик дўстларимизни ҳам ташвишга солиб қўйди.

Таъзия изҳор этилган мактубларнинг келиши ҳамон давом этмоқда. Афғонистон жумҳурияти Президенти Нажибулло, Эрон ислом жумҳуриятидан Абдулкарим Мусавий Ордабели, Вьетнам Социалистик жумҳурияти Вазирлар Кенгашининг раиси До Миойларнинг имзоси билан келган хатлар... Ҳамдардлик, эзгулик ҳисларига йўғрилган мактубларни барча ўқимоғи жоиз, деб ўйлаймиз.

Иқтисодий ёрдам юборилганлиги маълум қилинган мактублар ҳам оз эмас. СССР интурист давлат қўмитаси раиси вазифасини бажарувчи И. А. Коновалов имзоси билан келган мактубда Жигаристон фондига 50 минг Америка доллари ўтказилгани хабар қилинади.

Олинаётган мактубларда инсоний меҳр-оқибат ва эзгулик туйғулари ўз ифодасини топган.

Ўзганлик қаҳрамон она Дилором Содиқова ёзади: «...Ўзбекистон жумҳурияти... Ислом Абдуғаниевич Каримовга! ...Жигаристонда ҳалок бўлганларга чуқур таъзия билдираман. ...Халқингизга тинчлик ва омонлик ёр бўлсин».

Ҳа, ер юзидаги мушфиқ оналарнинг қалблари ҳам, орзу-ниятлари ҳам бир хил бўлади. Онаизорлар бу фоний дунё машаққатларини кўп тортишади. Шунинг учун ҳам улар ер юзида ҳаёт осойишта бўлишини тилайдилар. Р. Тагор айтганидек, инсонни меҳнат эмас, балки кўпроқ фожиа ва руҳий азоблар емиради.

Жигаристонликларнинг қалблари титраб турган шу дамларда барча дўстларнинг мадади сезиляпти. Мана, стол устида улардан келган телеграммалар. Улуғ Ливия араб халқ социалистик жамахириясининг Тошкентдаги бош консули ал Мабрук ал-Ғамудий Умрон жумҳуриятимиз номига ёзилган таъзияномада шундай дейди: Сизга, марҳумларнинг оилаларига ўзимнинг чуқур ҳамдардлигимни изҳор этиб, оллодан уларга чидам ва бардош сўрайман.

Ўшликлар бошига тушган ўша ташвишли кунлар миллатлар ўртасидаги қадимий дўстликка раҳна сола олмади. Бу Президентимиз А. И. Каримовнинг яқинда ана шу вилоятда бўлган вақтида айниқса яққол намоён бўлди. Жигаристондаги фожиа муносабати билан улардан олинаётган мактублар ҳам самимий ва дўстона ҳамдардлик руҳи билан суғорилган.

Мазкур вилоятнинг Новқат ноҳияси «Маданият» жамоа хўжалиги аъзолари чуқур таъзия билдириш билан бирга бир кунлик қўшимча ишлаб топган пулларидан 40 минг сўмини Жигаристон жамғармасига ўтказдилар.

Хатларни ўқишни давом эттирамизу, кўз ўнгимиздан уларни ёзган меҳрибон инсонлар ўтабошлайди: Расул Гамзатов, Аскар Акаев, Қаҳҳор Маҳкамов, Сапармурод Ниёзов, Анатолий Иванович Лукьянов ва бошқалар... Бундай мактублар Самарқанд давлат дорилфунуни доценти Аслиддин Қамарзодадан, Ўзган шаҳридаги Қайрағоч маҳалласи аҳолисидан, Султон посёлкаси жамоа хўжалиги аъзоларидан ҳам келган.

Сиз ҳаммангиз бугун биз билан биргасиз, азиз дўстлар! Жумҳуриятимиз, бевақт шаҳид кетган ватандошларимиз қариндош-уруғлари бошига тушган фожиадан шунчалик қайғурганингиз учун кишилар сизга раҳмат дейишмоқда. Сизларнинг ҳамдардликларингиз қалб жароҳатига малҳам бўлмоқда. Вайроналар ўрнида янги Жигаристоннинг қад кўтаришига кўмаклашмоқда...

Янги Жигаристон эса кун сайин, соат сайин тикланмоқда. Биргина «Ташоблагрострой» қурилиш бирлашмасининг ўзи бу ерда 10 та тўрт ва беш хонали уйлар қуришга киришди. Ўнта механизациялашган кўчма колоннанинг ҳар бири биттадан уй қуриб беради. Пойдеворлар қўйилиб, уйлар қад кўтармоқда. Улар бу ерда унча узоқ бўлмаган хавф-хатарсиз ерда қурилаётир. Ҳимматли бинокорлар турар-жойларни давлат комиссияси белгилаган муддатдан анча илгари битказишга аҳд қилишган.

Ҳадемай янги уйлар калити эгаларига топширилади. Уларда янги ҳаёт бошланади. Ана шунда ўзбек одатига кўра, от босмаган жойларни тойлар боссин, деб остонага бахт рамзи — тақалар қоқилади...

Жигаристонга ана шундай хушвақт онлар келиши муқаррар.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

БИЗ ЁЛҒИЗ ЭМАСМИЗ

ҲУРМАТЛИ муҳарририят! Мана икки йилдирки, халқимиз авлоддан-авлодга ўтиб келаётган баҳор байрами — Наврўзни кенг нишонламоқда. Одамлар узоқ юртлардаги қариндош-уруғлари билан дийдор кўришдилар. Ўтганларни ёд этиб қабристонга бориб яқин кишиларнинг руҳларини шод этдилар. Ҳамма ерда шоду хуррамлик давом этди. Бундан беҳад хурсанд бўлдим.

Лекин бизни ана шундай улуғ айём кунларида на фарзандларимиз, на жигаргўшаларимиз йўқлаб келди...

Аммо яхшилар ҳали ҳам бор экан бу дунёда. Наврўзи айём кунлари гарчанд яқинларимиз, фарзандларимиз йўқламаса ҳам яхши одамлар ҳолимиздан хабар олишди. Мен II гуруҳ ногирониман. Оҳангарондаги қариялар уйига келганимга икки йил бўлди.

Тонг отиши билан ҳар бир инсон яхши ният, яхши кайфият билан бугунги кунига шукур қилиб худодан илтижолар тилайди. Қариялар уйида эса бошқача. Ҳар бир киши икки кўзини интизорлик билан йўлга тикади. Узоқ-узоқларга термулаверади, термулаверади... Кимнидир орзиқиб кутади. Кутаётган кишиси балки фарзандидир, балки қариндошидир, уларни кўргиси келади. Яна кимдир невараларини бағрига босгиси келади. Соғинчдан кўзларидан ёш тўкилади.

Ҳар куни шу аҳвол. Кунлар бир томчи сувдек ўтаверади. Лекин бағритош фарзандлардан, юзсиз қариндошлардан дарак йўқ. Пешонаси шўр ота-оналар умр бўйи фарзандим деб, уни ардоқлайди, авайлайди, тарбиялаб вояга етказади. Улар эса ақлини танигандан сўнг охир-оқибат оқ сут берган онасини, бошини силаб катта қилган отасини юзига тик қараб энди керак эмассан дейди. Мен бу гапларни бошқаларга ибрат бўлсин деб ёзяпман.

Ҳайрият, биз қарияларни йўқлайдиганлар ҳам бор экан. Халқимизнинг эсидан чиқмаган эканмиз. Ҳаммаси 14 март куни бўлган тантанадан бошланди. Эрталабки карнай-сурнай садоларидан уйғониб кетдик. Дастурхонга сумалак, кўк сомса, бориңгки, Наврўз ноз-неъматларининг ҳаммаси тортилди. Биз бир четда кузатиб турдик. Бегоналар қарияларга меҳр-шафқат кўрсатдилар. Шу куни Олмалиқ гўшт комбинати ходимлари 180 метрли гилам-поёндоз, рангли металлар заводи жамоаси эса 300 дона стул, палос тақдим этдилар.

Бундай хурсандчиликдан бошимиз осмонга етди. Чунки бу ердаги 260 нафар қариянинг кўпчилигини қалби жароҳатланган. Қанийди, уларнинг бағритош фарзандлари бироз бўлса-да бу ерга ташриф буюришиб кўнгилларини кўтаришса?!

Аксинча, ундай бўлмади. Улар бир четда худди цирк ўйинларини кўраётгандай «томошабин» бўлиб тураверишдилар. Бегоналарнинг бизга мурувват кўрсатаётганини ойнаи жаҳон орқали кўришган бўлса ажаб эмас. Зора, рўзномани ўқиб бизни қандай аҳволда яшаётганимизни билишса.

Майли, лекин биз ёлғиз эмасмиз. Қариялар уйининг директори Э. Оқиловнинг саъй-ҳаракатлари туфайли ҳамма бизга ёрдам қўлини чўзмоқда. Ватанимиз тинч бўлсин. Шунда ҳар кунимиз тўй бўлади. Шунинг учун ҳам бизга кимки ғамхўрлик қилаётган бўлса, ҳаммаларига миннатдорчилик изҳор қиламиз.

Абдулла ҲАИТОВ,
II гуруҳ ногирони.

Бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан рўзномалар, ойномалар нархининг ошиши бизни унча оғринтирмаганди. Биз бу билан ҳеч бўлмаса почта хизмати яхшиланар деб ўйлагандик. Лекин баъзи жойларда яхшиланиш у ёқда турсин, алоқа бўлимлари ишни орқага тортиб кетишяпти.

Вилоятдаги Оржоникидзе районидаги «Коммунист» жамоа хўжалиги ҳудудида жойлашган алоқа бўлимига келтирилган рўзномалар, ойномалар бино эшиги олдида тарқатилаверади. Алоқа бўлимидагилар қулфкалитни йўқотиб қўйганмилар, ёки бу қандайдир бир «сирли» найрангми буёғи бизга қоронғу. Рўзнома, ойномалар кўчанинг ўзида ёйиб саралана-ди. Керак бўлса ўзингиз олиб кетаверасиз. Малика опа Маҳмудова Совет Армияси сафида хизмат қилаётган ўғли Асрор Маҳмудов юборган посилкасини ўн беш кундан бери ололмаётганидан нолийди.

Ушбу суратда алоқа бўлими ходимлари яратган нохуш манзара акс эттирилган.

Суратқаш Фазлитдин Абдурасул АЪЗАМ ўғли.

СУРАТЛИ АЙБНОМА

100 ХИЛ ЎЙИНЧОҚ

● «Совпластитал» Совет — Италия қўшма корхонасининг ходимлари «Энг яхши нарсалар болалар учун» шиори остида меҳнат қилиб, кичкинтойларга мўлжалланган моллар турини янгилаш устида мунтазам иш олиб боришмоқда. Арслон «Бонифаций», айиқ «Топтигин», кучук «Тузик», фил, кўзойнакли илон, енот, чумчуқ, жами 20 хил ранг-баранг, пластизолдан пишиқ ишланган ўйинчоқлар илгари «СПИ» маркаси билан чиқариб келинган бошқа ўйинчоқлар қаторидан жой олди. Энди бу ерда 100 хил ўйинчоқ чиқарилмоқда.

(ЎзТАГ).

ЖИГАРИСТОНГА ЁРДАМ

Жигаристонда рўй берган табиий офат Янги Ангрен ГРЭСига қарашли автокорхона жамоасини ҳам бефарқ қолдирмади. 170 кишидан иборат жамоа бир кунлик иш ҳақи — 2100 сўмдан ортиқ пулни ёрдам фондига ўтказишди. Ҳайдовчилар Нуриддин Мингбоев, Абдурауф Раимқулов, Нурилла Қораевлар эса табиий офатдан зарар кўрганларга амалий ёрдам беришга аҳд қилдилар.

Қ. ОДИНАЕВ.

Президентнинг фармони қандай бажарилмоқда?

ЗОТЛИ БУЗОҚ КЕРАКМИ?

КЕЙИНГИ пайтларда жумҳуриятимиз президенти томонидан чиқарилган бир қатор халқчил фармонлар жамоатчилик томонидан яхши кутиб олинди. Ана шундай кўпчилик эътиборини ўзига тортган фармонлардан бири — ўтган йили май ойида чиқарилган аҳолини чорва ҳамда ем-хашак билан таъминлаш тўғрисидаги фармондир.

Ушбу фармон қабул қилинганидан сўнг жамоа ва шўро хўжаликлари ўз имкониятларидан келиб чиққан ҳолда аҳолига сотиш учун қорамол, қўй ва парранда ажрата бошлашди. Шунингдек, бу чорва молларга етарли даражада ем-хашак етказиб бериш устида ҳам иш олиб борилмоқда. Булардан ташқари, аҳоли қўлидаги чорва молларга ўз вақтида зооветеринария хизмати кўрсатиш тўғрисида ҳам ўйлаш ва аниқ режалар асосида аҳоли манфаатини кўзлаб иш қилиш зарур. Хўш, бу соҳада қандай ишлар олиб борилмоқда?

— Биз,— дейди Тошкент райони бош ветеринар врачи Ғани ака Ортиқов, —шахсий хўжаликлардаги чорва моллари ва паррандаларнинг кўпайишини ва аҳолини муттасил назорат қилиб турибмиз. Шахсий чорва моллардан соғлом, зотли насл олиш муҳим аҳамиятга эгадир. Соғлом ва яхши насл келажакда маҳсулдор моллар туёғини кўпайтиришнинг энг ишончли ва қулай усули ҳисобланади. Шуларни назарда тутиб, ветеринария шифохонамиз қошида хонадонларга қарашли молларни юқори зотли буқалар уруғи билан сунъий урчитиш пунктини ташкил этдик.

Бу ишимиз яхши самара беради, деган умиддамиз. Хўжалик ҳисобида ишлайдиган зооветеринария пунктимиз кўмагида урчитиш йўли билан олинган насл, агар сигир бўлса 5000-6000 литр сут бериши, буқа бўлса 1 ёшида тирик вазни 350-400 килограмм тош босиши мумкин. Бундан ташқари қора молларни ҳар хил юқумли касалликларга чалинишининг олди олинади. Биз бунга тўла кафиллик берамиз.

Пункт Кўктерак қишлоғидаги район ветеринария шифохонасида жойлашган. Хизматимиздан фойдаланишни хоҳловчилар бўлса, эрталаб соат 7 дан 9 гача ва кечқурун 18 дан 20 гача мурожаат қилишлари мумкин. Бундан ташқари, бу ерда сиз молларни парвариш қилиш, уларни даволаш, наслчилик, зотдор бузоқларни боқиш ҳақидаги илмий тавсиялар билан ҳам танишасиз ва мутахассислар фикрини эшитасиз, — деди гапининг сўнггида Ғ. Ортиқов.

М. РИХСИЕВ.

ИЖАРАЧИЛАР ДАЛАСИДА

● ЎТГАН йили Қурбонбой Мадраҳимов бошчилигида тўрт нафар деҳқон Серго номли совхоздан шартнома асосида 215 гектар ерни ижарага олиб, арпа дони экишган эди. Режа ортиғи билан бажарилиб, ҳар бирининг йиллик даромадлари 4371 сўмни ташкил қилди.

Ижарачилар бу йил сал кўпроқ — 252 гектар ерга арпа уруғи қадашди. Айни кунларда далада иш қизғин. Механизатор М. Холматов ва деҳқонлар Т. Нуруллаев, Ў. Хотамовлар униб чиққан ниҳолларни уюшқоқлик билан парвариш қилишмоқда. Ижарачилар жорий йилда гектаридан 20 центнердан ҳосил олиш учун бел боғлаганлар.

Т. ШЕРАЛИЕВ.
Оҳангарон райони.

ТАСС ахбороти

КОСМИК КЕМА ТУТАШТИРИЛДИ

1991 йил 20 май куни Москва вақти билан соат 17 дан 31 минут ўтганда «Союз ТМ-12» космик кемаси учувчи бошқарадиган «Мир» комплекси билан туташтирилди.

Виктор Афанасьев, Муса Манаров, Анатолий Арцебарский, Сергей Крикалев ва Хелен Шармандан иборат Совет-Британия халқаро экипажи белгиланган ишларни бажаришга киришди.

Фазогирлар етти кун давомида илмий-техникавий ва тиббий-биологик тадқиқот ва тажрибаларнинг қўшма режасини бажарадилар. Парвоз давомида «Мир» станцияси тўққизинчи асосий экспедицияси экипажи ҳам алмаштирилади.

26 май куни Виктор Афанасьев, Муса Манаров ва Хелен Шарман «Союз ТМ-11» кемасида ерга қайтиб тушадилар, Анатолий Арцебарский билан Сергей Крикалев эса орбитада ишни давом эттирадилар.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИ МИХАИЛ СЕРГЕЕВИЧ ГОРБАЧЕВГА

Совет-Британия халқаро экипажи орбитадаги «Мир» илмий-тадқиқот комплексида биргаликда парвоз режасини бажаришга киришганлигини сизга маълум қиламиз.

Комплекс ичидаги системалар меъёрида ишлаб турибди. Беш космонатнинг барчаси ўзини яхши ҳис этмоқда.

Орбитадаги «Мир» илмий-тадқиқот комплекси халқаро экипажининг командири Виктор АФАНАСЬЕВ

ОРБИТАДАГИ «МИР» ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ КОМПЛЕКСИ СОВЕТ-БРИТАНИЯ ХАЛҚАРО ЭКИПАЖИ — КОСМОНАВТЛАР ВИКТОР АФАНАСЬЕВ, МУСА МАНАРОВ, АНАТОЛИЙ АРЦЕБАРСКИЙ, СЕРГЕЙ КРИКАЛЕВ ВА ХЕЛЕН ШАРМАНГА

Сизларни орбитадаги «Мир» илмий-тадқиқот комплексида биргаликда бажариладиган ишларни бошлаганингиз билан самимий табриклайман.

Сизларнинг парвозингиз мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янги юксакликларга кўтариш имкониятларини яққол намойиш қилмоқда. Сизлар Совет-Британия биринчи космик парвози иштирокчилари бўлиш шарафига муяссар бўлдингиз.

Сизларга биргаликдаги парвоз режасини муваффақиятли бажариб ерга эсон-омон қайтишингизни тилайман.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти М. ГОРБАЧЕВ.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ МИХАИЛ СЕРГЕЕВИЧ ГОРБАЧЕВГА

Орбитадаги «Мир» илмий-тадқиқот комплексининг халқаро экипажи самимий табригингиз ва яхши истакларингиз учун Сизга чин қалбдан миннатдорчилик билдиради.

Сизни ишонтириб айтамизки, биз кўрсатилган ишончни оқлаб, биргаликдаги парвоз режасини муваффақиятли бажариш учун бутун билимимиз ва тажрибамизни ишга соламиз.

Орбитадаги «Мир» илмий-тадқиқот комплекси халқаро экипажининг командири Виктор АФАНАСЬЕВ

ФАОЛИЯТ МЕЗОНИ — ҲАРАКАТ

• Вилоят бошланғич партия ташкилотлари котиблари йиғинидан

Бошланғич партия ташкилотлари котибларининг навбатдаги семинар-йиғилиши Чирчиқ шаҳрида бўлиб ўтди. Унда мамлакатнинг бозор иқтисодиётига ўтиши муносабати билан коммунистлар олдида турган муаммолар хусусида вилоят тартибни муҳофаза қилиш органлари, давлат муассасалари, қўрғон ва қишлоқ кенгашлари, маҳалла қўмиталари бошланғич партия ташкилотлари, шунингдек бир қатор жойларда ташкил этилган янги партиявий тузилма — ҳудудий партия ташкилотлари котиблари мунозаралари бўлиб ўтди.

Мунозара қатнашчилари ечими партия ташкилотларининг фаоллигига, уларнинг янги шароитларда сермаҳсул ишлашни йўлга қўйишларига боғлиқ бўлган вазифаларнинг кенг кўламини кўриб чиқдилар. Ҳозирча афсуски партиянинг кўпчилик қуйи бўғинлари фаолияти маълум мақсадга аниқ хизмат қилмаяпти. Боз устига бошланғич партия ташкилотларидан принципиал тарзда ҳаракат қилиш маҳорати талаб қилинаётган бир пайтда, уларнинг баъзилари меҳнат жамоалари олдида турган айрим долзарб масалаларни орқага суриб қўймоқдалар. Бундай йўл бошланғич партия ташкилотларига, албатта, обрў келтирмайди.

Семинарда яна шу нарса алоҳида таъкидландики, кўпгина партия ташкилотлари коммунист раҳбарларга нисбатан талабчанликни жуда бўшаштириб юбордилар. Ваҳоланки, партия йиғилишларида, партком ва партия бюроси мажлисларида меҳнат жамоаларини бозор муносабатлари шароитларида ишлашга ҳозирлаш бўйича коммунист раҳбарлар олиб бораётган фаолият юзасидан уларнинг ҳисоботларини тинглаш ортиқчалик қилмаган бўлур эди.

Семинарнинг кўпгина қатнашчилари партиянинг қуйи бўғинлари бугунги кунда бошланғич партия ташкилотлари фаолиятнинг қайси шакл ва услубларидан фойдаланиш қулайроқ эканлиги ҳақида аниқ тасаввурга эга эмасликлари хусусида куюниб гапирдилар. Бундай шароитларда, албатта, кўп нарса вилоят партия ташкилотида, шунингдек, шаҳар ва районларда бошланғич партия ташкилотларининг бошқалар иш тажрибаси билан яқиндан таништириш яхши йўлга қўйилганлигига боғлиқ. Шу маънода мазкур семинарни ушбу йўналишдаги муваффақиятли қадам деб аташ мумкин. Ҳар ҳолда семинарда биз билан мулоқотда бўлган аксарият котиблар бу тадбирни анъанавий тарзда ўтказиб туриш тарафдорлари эканликларини билдирдилар.

Навбатдаги бу семинар ташкилотчилари аввалги тадбир мобайнида билдирилган таклиф-мулоҳазалар ва эътирозлардан имкони борича кўпроқ фойдаланганликлари алоҳида таъкидланди. Натижада партия қуйи ташкилотлари раҳбарларининг партия учун ҳозирги мураккаб шароитларда бошланғич партия ташкилотлари, район ва шаҳар партия комитетлари иш тажрибаси билан танишишларига биринчи навбатда эътибор билан қаралди.

Чирчиқ шаҳар партия ташкилоти базасида ўтказилган ушбу семинарда шаҳар партия комитети биринчи котиби Д. Т. Азизхўжаев унинг иштирокчиларига шаҳар коммунистлари олдида турган муаммолар, шаҳар партия ташкилоти фаолиятида қўлланилаётган шакл ва услублар ҳақида ҳикоя қилиб берди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, шаҳардаги аксарият бошланғич партия ташкилотлари ўз меҳнат жамоаларида катта обрў қозонишган. Бунинг асосий омили — шаҳар партия ташкилотининг муҳим муаммолардан ўзини четга олиб қочмай, балки уларни ҳал қилиш учун фаол ҳаракат қилаётганидадир.

Чирчиқлик коммунистлар сайлаб қўйиладиган партия фаоллари имкониятларидан кенг фойдаланишга интилишаяпти. Бошланғич партия ташкилотлари иш тажрибасини кенг ёйишга бу ерда кўп эътибор берилмоқда. Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитларида мазкур ишнинг янги шаклларини излаб топиш борасида бетиним изланмоқда.

Қуйи партия бўғинларининг кўпчилиги меҳнат жамоалари аъзоларининг ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан муҳофазаланиши масалаларига алоҳида эътибор беришга интилмоқдалар.

Шаҳар партия ташкилотида муаммолар ҳам борми? Шубҳасиз. Кўп ҳолларда бу муаммолар вилоятнинг бошқа шаҳар ва районларидаги партия ташкилотлари дуч келаётган муаммолар билан муштарак. Чирчиқликлар хусусан партия сафидан чиқиш муаммоси улар учун анча долзарб бўлиб турганини яшираётганлари йўқ. Бу масалани ҳал этмоқ учун одатдагидан кўра бошқачароқ чора-тадбирлар қўллаш лозим бўлади. Улар эса ҳозирча етарли эмас.

Ҳудудий бошланғич партия ташкилотларини барпо этиш бўйича ҳам шаҳарда дастлабки одимлар қўйилди. Афтидан бозор иқтисодиёти муносабатлари шароитларида улар фаолияти алоҳида диққат-эътиборга сазовор.

Қолаверса, меҳнат жамоаларида фаолият кўрсатаётган қуйи партия бўғинлари ҳам ҳали кўп нарсага қодир. Бошланғич партия ташкилотларининг коммунистлари жуда кўп ишларни амалга ошира олишлари мумкинлиги семинар минбаридан туриб кўп маротаба таъкидланди. Меҳнат жамоалари билан биргаликда бошланғич партия ташкилотлари бугунги кунда одамлар олдида турган ижтимоий муаммоларни ҳал этишга алоҳида эътибор билан қарамоқлари лозим.

Бозор муносабатларига ўтиш мулкни давлат тасарруфидан чиқаришни тақозо этади. У ёки бу жамоа мулкчиликнинг қайси шаклини танлаши оддий масала эмас. Зеро, одамларнинг моддий манфаатдорлик масалалари унинг қандай ҳал этилишига боғлиқ. Бошланғич партия ташкилотлари одамларнинг янги шароитларда ишлаш учун иқтисодий тайёргарлиги ҳақида ўз вақтида ғамхўрлик қила билишлари лозим.

Йиғиннинг кўпгина қатнашчилари бугунги кунда партия ташкилотлари меҳнат жамоалари олдида турган муаммоларни бартараф этишга ўзларини тўлиқ сафарбар этишлари, меҳнаткашлар эҳтиёжларини, талабларини мукаммал ўрганиб, фаолиятларини шу асосда олиб боришлари лозимлигини таъкидладилар. Бошланғич партия ташкилотларининг кўпчилиги бугунги кунда айнан шу тарзда ҳаракат қила бошладилар. Қуйи партия ташкилотлари фаолиятида шаклланаётган бу тамойилни ҳар томонлама ривожлантириб бориш лозим.

Йиғинда Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитети иккинчи котиби Ш. Н. Маҳмудова нутқ сўзлади.

И. КАРИМОВ.

● ЯНГИЙЎЛ ижара китоб фабрикаси жамоаси умумхалқ ҳашари куни топган маблағларини ўз пенсионерлари ҳисобига ўтказишга қарор қилди. Шу куни баҳоли қудрат меҳнат қилганлардан Худоёр Машарипов мана 14 йилдирки ишчилик касбини улуғлаб келмоқда.

СУРАТДА: самарали меҳнати учун бир неча маротаба мукофотлар билан тақдирланган бригадир Х. Машарипов ўз дастгоҳи ёнида.

Сураткаш Ф. ҚУРБОНБОЕВ.

(ЎзТАГ).

*

«Тошкент ҳақиқати»га ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

БОСИЛМАГАН ХАТЛАР ИЗИДАН

АНГРЕН шаҳар, Облиқ қишлоғи, Почтовая кўчаси, 8-уйда яшовчи Т. Шералиев рўзномага Облиқ қишлоғи аҳолисига транспорт хизмати кўрсатишдаги камчиликлар ва маршрутдаги автобусларда йўл ҳақининг оширилганлиги тўғрисида шикоят хати билан мурожаат қилган эди. Бу мактубга Тошкент вилоят йўловчилар ташиш концерни раиси С. Раҳматуллаевдан жавоб олинди. Унда таъкидланишича, шикоят хати Тошкент вилоят пассажирлар ташиш концерни ва Ангрен автокорхонаси раҳбарияти томонидан кўриб чиқилган ва қуйидаги хулосага келинган.

Ҳақиқатан ҳам 1988 йилгача шу қишлоқ орқали «Санэпидстанция — Картон фабрикаси» маршрути бўйича 4-сонли автобус қатнаб келган. Лекин бу маршрут ҳаражатларни қоплай олмаганлиги сабабли автобус қатнови тўхтатилган. Кейинчалик Гулбоғ қишлоқ аҳолиси ва депутатлар билан учрашувдан кейин бу маршрут яна тикланди. Қатнаш учун камроқ ҳажмли иккита КАВЗ-465 маркали микроавтобуслар қўйилди. Бу маршрутли таксилар «Картон фабрикаси — 3/2 даҳа» бўйича қатнамоқда.

1989 йилга келиб шу маршрутда йўловчиларнинг етарли даражада қатнамаётганлиги сабабли маршрут қисқартирилиб транспортлар Облиқ қишлоғидан қайтадиган бўлди. Ҳозирги пайтда «Облиқ қишлоғи — 5/4 даҳаси» бўйича иккита КАВЗ-465 маркали микроавтобус 40 минут оралиқда қатнаб турибди.

Яна шуни қўшимча қилиш керакки, «Облиқ қишлоғи — 5/4 даҳаси» маршрути бўйича қатнайдиган автобусларнинг сони ва вақтини белгилашда шу қишлоқ орқали ўтадиган ВО-312 «Ангрен-Серго» ва ВО-319 «Ангрен-Кўчбулоқ» маршрутлари бўйича қатнайдиган автобуслар ҳам ҳисобга олинган. Чунки бу маршрутдаги автобуслар ҳам Ангрен шаҳридаги деҳқон бозоридан ўтади. Ана шуларни ҳисобга олганда Облиқ қишлоғидан ҳар 10—15 минут оралиқда Ангрен шаҳрига автобус қатнаб туради.

Йўл ҳақи масаласида шуни айтиш керакки, Ўзбекистон ССР нарх-наво комитетининг 1991 йил 29 март 65/11 сонли қарорининг 12-банд III қисмида автомобиль транспортида йўловчилар ташиш нархи маршрутли такси сифатида ишлайдиган КАВЗ-465 маркали микроавтобусларда битта йўловчи ҳисобига 40 тийин қилиб белгиланган.

Ушбу маршрутдаги автобусларнинг қатнови эрталаб соат 6.00 дан кеч соат 20.30 га қадар давом этади ва йўловчиларнинг талаби қондирилади.

●

РЎЗНОМАГА Янгийўл шаҳрида истиқомат қилувчи Турсуной Абдуллаева мурожаат қилиб, қизи Нигора Мирзаевага ажратилган ссуда пулини жамғарма банкда беришмаётганлигини ёзиб, шу масалада ёрдам сўраган эди. Ушбу мактуб тегишли ташкилотларга текшириш учун юборилди ва унга СССР Меҳнат жамғармалари ва аҳолига кредитлар бериш банки (СССР Жамғарма банки) Янгийўл бўлими бошқарувчиси Р. Юсуповдан жавоб олдик.

Маълум бўлишича, Турсуной Абдуллаева 1990 йилнинг декабрь ойида Янгийўл шаҳар жамғарма банкига маиший хизмат уйида ишлайдиган қизи Нигора Мирзаева учун ссуда пули беришни сўраб мурожаат қилган. Лекин унга навбатда турмаганлиги учун ссуда пули берилмаслигини, ссудани навбатда туриб сўнг олиш мумкинлигини айтишган. 1991 йилнинг 22 январида Т. Абдуллаева шаҳар ижроқўмидан қизига навбатсиз ссуда бериш учун рухсатнома олиб келган ва банкка мурожаат қилган. Маълумки, шу пайтда мамлакатимизда 1961 йилда чиқарилган 50 ва 100 сўмлик пуллар алмаштирилаётган кезлар эди. Бунинг устига жамғарма банкига ҳали биринчи квартал учун лимит берилмаган. Ундан ташқари навбатсиз ссуда беришни тўхтатиш тўғрисида вилоят бошқармасидан кўрсатма олинган. Ана шу сабабларга кўра Н. Мирзаевага ссуда пули берилмаган.

1991 йил 26 февралда Н. Мирзаевага уй қуриш учун 16.500 сўм миқдорда ссуда пули ажратилган. Аммо СССР Жамғарма банкининг кўрсатмасига асосан бу пулнинг 50 фоизи, яъни саккиз минг сўми чек орқали берилган. Чунки пул алмаштириш вақтида ҳукумат кўрсатмаси шундай бўлиб, муомала фақат чек орқали амалга оширилаётган эди. Афсуски, Т. Абдуллаева буни тушунишни истамаган.

Ниҳоят, 1991 йилнинг 7 мартида ҳукуматнинг юқоридаги кўрсатмаси ўз кучини йўқотгач, вилоят бошқармасидан ажратилган ссудадан биринчи ва иккинчи ярмининг фақатгина 50 фоизини нақд пул ҳисобида бериш учун жамғарма банкларига рухсат этилган. Шунга асосан Т. Абдуллаеванинг қизига 13 март куни 4 минг сўм нақд пул берилган.

ТАҲРИРИЯТДАН: шу билан босилмаган мактубга келган жавобга нуқта қўйиш мумкин эди. Аммо Янгийўл Жамғарма банки бошқарувчиси Р. Юсуповнинг куюнчаклик билан билдирган айрим мулоҳазалари бизни ўйлантириб қўйди. Мана шу даврда Турсуной Абдуллаева жуда кўп жойларга мурожаат қилган. Шовқин-сурон кўтарган, ҳатто банкка вилоят ички ишлар бошқармасидан БХСС ходимини ҳам олиб келган. Ваҳоланки, жамғарма банки хизматчилари ҳукумат чиқарган қонун ва қоида асосида иш кўрганлар. Бизнингча, бундай масалаларда сал оғирроқ бўлган маъқул. Шу нуқтаи назардан Р. Юсуповнинг тутган йўлини холис баҳолаш керак.

• Бозор муносабатларига ўтиш йўлида

ХЎЖАЛИК ЮРИТИШНИНГ ЯНГИ ШАКЛЛАРИ

• Иқтисодчи минбари •

Кейинги пайтда сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш муносабати билан жумҳуриятимизда хўжалик юритишни янги шакллари кенг ривожланди. Чунки унинг эски шакллари ўзини консерватив йўналиши билан талабга жавоб беролмай қолди. Эски хўжалик механизми ўз вақтида асосан иқтисодий усулларга таянган янги шакл билан алмаштирилмади. Бошқарув тузилиши ва усулларининг такомиллашмаганлиги тобора ишлаб чиқариш натижаларига салбий таъсир қилаборди.

Мамлакатнинг бозорга ўтиши асосий жараёнларини фаол бошқариш ва мувофиқлаштириш, ягона умумиттифоқ бозорида эркин товар ишлаб чиқарувчилар фаолияти учун иқтисодий шароитларни яратиш зарурдир. Илғор структуравий силжишлар, иқтисодиётни давлат тасарруфидан чиқариш ва маҳаллийлаштириш сиёсатини амалга оширишнинг асосий воситаси сифатида бозор муносабатларининг омиллари системасини йўлга қўйиш керак бўлади. Бу хўжалик юритишда янги ва ғоят муҳим йўналишлардир. Ҳозирги кунда ишлаб чиқаришни бошқариш ва хўжалик юритишда янги шакллар ижарага бериш, ширкатчилик, кооператив шаклида хўжалик юритиш, акционерлик хўжалиги, концерн, уюшмалар ва бошқалар ривожланмоқда.

Хўжалик юритишнинг янги механизми хўжаликка раҳбарликни демократиялаштириш, корхоналарга мустақиллик бериш, молия-суғурта воситаларидан актив фойдаланиш орқали меҳнат жамоаларининг ўзини-ўзи бошқаришини таъминлайди.

Масалан, жумҳуриятимизда 1990 йили ижара пудрати асосида хўжалик юритишда 59 та саноат корхонаси, 1348 та чакана савдо корхонаси, 934 та умумий овқатланиш корхонаси, Ўзбекистоннинг маиший хизмат кўрсатиш тармоғида 6 корхонаси ва 133 та ички бўлинмаси, шунингдек Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти вазирлигининг 10 та автокорхонаси ишлади.

Бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида кўп поғоналилик шакллана бошлади, хўжалик юритишнинг янги шакллари ривожланди. Масалан, 1990 йилга келиб иқтисодиётнинг давлат шўъбаси, кооператив шўъбаси, шу жумладан, колхозчилар ва хўжаликлараро ташкилотлар матлубот кооперацияси, кооперативлар, иқтисодиётнинг якка тартибдаги шўъбаси, шу жумладан, шахсий ёрдамчи қишлоқ хўжалиги мавжуд эди.

1985 йилдан то 1990 йилгача жами моддий ишлаб чиқаришда банд бўлган ишчилар сони 6,5 фоизга ошган. Шу йиллар давомида иқтисодиётнинг кооператив шўъбаси юқори даражада ошиб борди, янги-янги кооператив ишлаб чиқаришлари ташкил қилинди. 1990 йилга келиб кооператив ишлаб чиқаришдаги ишчилар сони 178,4 минг кишига етди, маҳсулот ҳажми эса 400 миллион сўмни ташкил қилди. Иқтисодиётнинг якка тартибдаги шўъбасидаги ишчилар сони шу йиллар ичида деярли 2 баравар ўсди.

Жумҳуриятимизда кейинги йилларда чет эл мамлакатлари капиталининг кириб келиши натижасида бир қанча қўшма корхоналар ташкил қилинди. 1991 йил 1 январгача республикада 17 та чет эл фирмаси ва ташкилотлари иштирокидаги 30 та саноат, савдо, илмий-тадқиқот ва бошқа корхоналар рўйхатга олинган. Бу қўшма корхоналар асосан кенг истеъмол моллари ишлаб чиқаришмоқда ва шу билан бирга унга янги техника ва технологияни олиб кирмоқда.

Иқтисодий ислоҳотни амалга оширишда бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан корхоналарга мустақиллик берилиши, уларни маъмурий-буйруқбозлик билан бошқариш шаклидан тўла ҳоли қилиш зарурдир. Лекин кўп хўжалик раҳбарларини айтишига қараганда Марказ ўз таъсирини сусайтиргандек бўлса ҳам, барибир, аҳвол ўзгар-ани йўқ. Кўпгина иттифоқ саноат вазирликлари тугатилиб, улар ўрнига уюшма, концерн, бирлашмалар тузилса ҳам эски аппарат ҳаракат қилмоқда, турғунлик даврларига хос бўлган тақсимловчилик вазифаси мустаҳкам сақлаб келинмоқда. Шу ҳолда солиқ солишда ҳам аниқлик киритилмаган. Масалан, Олмалиқ кон-металлургия комбинати бош директори В. И. Сигединнинг айтиши бўйича комбинат ўтган даврларда оғир саноатнинг юқори самарали корхонаси сифатида фойданинг катта қисмини (76 фоизини) марказга бериб келди. Бундай ҳолда комбинат ишчи-хизматчиларининг ижтимоий-маиший соҳадаги эҳтиёжларини тўла қондириш мумкин бўлмади. Шунинг учун ҳам кейинги пайтларда 800 нафар кончи ва металлурглар кооперативларга ва бошқа жойларга ишга ўтиб кетишган. Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари тўртинчи сессиясида «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида» Ўзбекистон ССР қонуни қабул қилинди. Бу қонунда кўрсатилиши бўйича корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг фойдадан 35-45 фоиз миқдорида солиқ тўлашлари кўзда тутилган. Солиқ миқдорини олдинги йилларга нисбатан камроқ даражада белгиланиши корхоналар учун катта наф беради. Ишлаб чиқаришни ривожлантириш, маҳсулот турларини кўпайтириш, жамоанинг турмуш даражасини ошириш учун қулай имкониятлар яратади.

«Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси аҳли ўтган 1990 йили хом ашё ва материаллар танқислигига қарамай 235 миллион сўмлик товар маҳсулотлари ишлаб чиқариб, 11 миллион сўм фойда олди. Бундай муваффақиятга корхона ишчилари меҳнатнинг янги шаклларини барча цех ва бўлинмаларда жорий этганликлари, бу йўлда тинимсиз изланганликлари туфайли эришдилар. Масалан, Тошкент кабель корхонасида илгари тузилган ширкатлар ўрнига ижарачи ва кичик корхоналар барпо этиш фойдалироқ эканлиги аниқланди. Ҳозир 15 тадан ортиқ ижарачи ва кичик корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Бундай бўлинмалар бир неча киши мулки бўлиб туради. Ишлаб чиқариш воситалари, хом ашё ва бошқа фондлар улар ихтиёрида бўлади. Улардан самарали фойдаланиш кичик корхона эгаларининг ишбилармонлиги, тадбиркорлигига боғлиқдир.

Мустақилликнинг афзаллигини ҳис этган ва хўжалик юритишда шу имкониятдан фойдаланган ишбилармонлар хусусий корхоналар ташкил қилмоқда. Масалан, Тошкент шаҳрида «Мадраҳим» ва «Сайдали» фирма ишлаб чиқариши иш юрита бошлади.

Иқтисодиётнинг объектив қонунларига таянадиган кўп укладли хўжалик юритиш қоидалари ривожланмоқда, мулкдан фойдаланиш шакллари кенгаймоқда. Биз хусусий мулкчиликнинг моҳияти, унинг тузилиши ва ўрнини белгилаб беришимиз зарурдир.

Кейинги вақтда жумҳуриятимизда хусусий мулкчиликка асосланган хўжаликларни ташкил қилиш ва иш юритиш бўйича бир қанча қонунлар қабул қилинди. Бу қонунларни амалга ошириш шунинг учун ҳам зарурки, жумҳуриятимизда кичик корхоналар ва ташкилотлар, айниқса аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасида майда хўжаликлар жуда кўп. Масалан, маиший хизмат кўрсатиш тармоғида қарийб 7 мингта сартарошхона, 25 мингта пойабзал устахонаси, шунча якка тартибда фаолият кўрсатувчи тикувчилик устахоналари, рўзғор техникасини ремонт қилувчи 3,5 мингта устахона ва шунга ўхшаш корхоналар ишлаб турибди. Ёки матлубот кооперацияси системасини олайлик. Бу соҳада 12 мингтадан кўпроқ умумий овқатланиш корхонаси бўлиб, улар 10 мингтасининг ҳар бирида кўпи билан 5 нафар одам ишлайди.

Жумҳурият савдо вазирлигида 5 мингтага яқин умумий овқатланиш корхонаси мавжуд бўлиб, шулардан беш кишигача ишлайдиганлари 2 мингтадир. Жумҳурият саноат ишлаб чиқаришида ҳар бирида 100 киши ишлайдиган деярли 300 та корхона бор. Айни вақтда бу кичик корхоналарда бир қанча ички резервлар бор, уларни ишга солиш лозим бўлади. Бу кичик-кичик корхоналарда ишлаб чиқаришни жонлантириш учун тўла шароит яратиш, қолаверса уларни жамоа ишчиларига хусусий мулк шаклида бериш мумкин. Бундай ҳолда мустақиллик ошади, корхоналар рақобат шароитида, иқтисодий манфаатдорлик асосида ишлайдиган бўлади.

Инсоннинг хўжалик фаолияти эркинлигининг ҳуқуқий асосини ва иқтисодий мустақиллигини таъминловчи қонунлардан бири «Ўзбекистон ССРда тадбиркорлик тўғрисида»ги қонундир. Бу қонун фуқароларнинг тадбиркорлик қобилиятини бутун чоралар билан ишга солиш, уларнинг амалий фаоллигини ошириш, тадбиркорликни ривожлантириш асосида бозор муносабатларини шакллантиришга қаратилгандир. Қонун мулкчилик ва хўжалик юритиш шаклларини эркин танлаш, бу шаклларнинг тенг ҳуқуқлилик асосида амал қилиши, ўзаро ҳамкорлик ва эркин рақобатлашув таъминланадиган шароитларнинг яратилишига кўмаклашади.

Мулкнинг хилма-хил шаклларини ривожлантириш хўжалик муносабатларида, аҳоли турли табақаларининг даромадлари ва мулкий мавқеида жиддий ўзгаришларга сабаб бўлади. Меҳнат жамоалари ижарачилик асосида майда корхоналарни сотиб олиши бундай корхоналарнинг давлат тасарруфидан чиқишига олиб келади. Ўз навбатида булар кичик «бизнес»нинг фаоллиги, ижарачилар, кооператорлар, шахсий корхона эгаларининг ўз маҳсулотларини ишлаб чиқаришида рақобат бўлишини кучайтиради. Бундай рақобат маҳсулот сифатини яхшилашга олиб келади. Шу билан бирга ҳар бир хўжаликда фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, молиявий ёрдам кўрсатиш, бошқарув соҳасидаги илғор тажрибани ёйиш ва ижтимоий муаммоларни ҳал этиш мақсадида уларнинг уюшмаларини тузишни рағбатлантириш мумкин бўлади.

Хуллас, хўжалик эгаси тўла соҳиблик ҳуқуқига, меҳнат унумдорлигини оширишда эркин ҳаракат қилиш шароитига эга бўлиши зарур. Ҳар бир хўжалик ўз ишини ўзи белгилаши керак. Ишлаб чиқаришни истеъмол белгилаши лозим бўлади. Ишбилармонлик ёки ишлаб чиқариш муносабатларининг янги шаклларига ўтиб ишлаётган Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалиги фаолияти ибратлидир. Бу колхоз кооператив ишлаб чиқариш шаклига ўтиши билан ижтимоий-иқтисодий аҳвол ва хўжаликни бошқариш бутунлай ўзгарди. Хўжаликда маҳкамачилик, буйруқбозлик билан шуғулланувчи бошқариш аппарати 10 баравар қисқарди ва унда атиги беш киши қолди. Булар кооперация раиси, бош агроном, бош иқтисодчи, инженер-ирригатор ва бухгалтерлардир,

Кооператив хўжалигида 12 та пахтачилик бригадаси бўлиб, уларга юқоридан режа берилмайди. Колхоз кооперативларга ер, сув, механизация воситалари, дала шийпони ва бошқа зарур нарсаларни бериши билан ижара тўловларидан, амортизация ҳақидан воз кечди. Яъни барча нарсалар ижарага эмас, балки бутунлай текинга берилди. Бу ўз навбатида инсон омили активлашувини таъминлади.

Колхоз-кооператив уюшмасининг яна бир яхши томони шундаки, унда ҳар бир сўм ҳисобда бўлади, ортиқча ҳаражатга йўл қўйилмайди. Илгарилари колхознинг маданият уйини сақлаш, ходимларига иш ҳақи бериш учун йилига 60—80 минг сўм сарфланар эди. Бу соҳада ҳам тубдан қайта қуриш амалга оширилди. Маданият уйи ҳузурида маданий ва маиший хизмат бўйича кооператив ташкил этилди. Пул тўланадиган тўгараклар ташкил этиш, туристик саёҳатлар уюштириш, оилавий маросимларга хизмат кўрсатиш ва бошқа хизматлар асосида фойда олинмоқда. Колхоз-кооператив қошида уйда ишловчи аёллар учун тикув цехи очилди.

Шуни айтиш керакки, фан-техника тараққиёти, автоматика, электроника ривожланган ҳозирги замон шароитида жаҳон хўжалиги иқтисодиётида кўпроқ кичик корхоналар, якка тартибда ишловчи хўжалик ҳар томонлама қулай бўлмоқда. Улар истеъмол бозорига қараб ишлаб чиқаришни тез ўзгартириб олади ва шу билан бирга бошқариш ҳам самарали бўлади. Агарда мамлакатимизда 1960—1970 йиллардаги хўжалик юритишда кўпроқ «бирлашма»лар ташкил қилиш расм бўлган бўлса, ҳозирги даврга келиб кичик корхона ва хўжаликлар ташкил қилиш ривожланмоқда.

Кичик корхона деганимизда саноат ва қурилиш тармоқларидаги хўжаликларда меҳнат қиладиган ходимлар сони 200 кишидан ошмаган, ишлаб чиқариш соҳасининг бошқа тармоқларида 50 тагача, ноишлаб чиқариш соҳасида 25 тагача, чакана савдода 15 тагача кишидан иборат бўлган корхоналарни назарда тутамиз.

Ҳозирги даврда бундай кичик корхоналар халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ҳар хил мулк шаклларидан фойдаланиш асосида ташкил қилиниши мумкин.

Б. УМАРОВ,
иқтисод фанлари номзоди, доцент.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ УЧУН

Усмон Юсупов номли деҳқончилик-саноат комбинатида Ўзбекистон мева, сабзавот ва виночилик саноати давлат-кооператив концерни ходимларининг семинар-кенгаши бўлди. Унда қайта ишловчи ва вино заводларининг директорлари, кичик консерва корхоналарининг ходимлари, тармоқ мутахассислари қатнашдилар. Улар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва қайта ишлаш масалаларини, корхоналарнинг долзарб муаммоларини ҳамда бозор муносабатларига ўтиш даврида уларнинг олдида турган вазифаларни муҳокама қилдилар.

Семинар қатнашчилари бозор иқтисодиёти талабларига тўлароқ мос келадиган ташкилот сифатида концерн тузилганлиги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нобудгарчилигини анча камайтириш, бу маҳсулотларни сифатли қайта ишлаш ва сақлаш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот турларини кўпайтириш учун янги истиқболлар очиб беришини таъкидлаб ўтдилар. Концернинг ташкил этилганлиги аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига эҳтиёжларини қондиришда ижобий аҳамиятга эга бўлади.

Жамоа олдида турган энг муҳим вазифалардан бири — яқин орада ўз ҳаражатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтиш, жумҳурият аҳолисининг мева-сабзавот консерваларига эҳтиёжларини қондирибгина қолмай, бундай маҳсулотларни жаҳон бозорига чиқариш учун ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишдан иборат.

Кенгашга тўпланган кишилар кўпгина корхоналарни янгилаш, эскирган машина-ускуналарни янги замонавий машина-ускуналар билан алмаштириш йўллари тўғрисида фикрлашиб олдилар.

Семинар қатнашчилари Ўзбекистон виночилигини тиклаш масалаларини муҳокама қилдилар, Ўзбекистоннинг мусалласи, машҳур винолари ва коньяклари жаҳон бозорида шуҳрат қозонган виночилик мамлакатларининг маҳсулотлари билан муваффақиятли рақобат қила олишини таъкидладилар.

(ЎзТАГ).

БРИГАДИР ЎЙЛАРИ

МЎЛ ҲОСИЛ УСТАЛАРИ

РАЙОН марказида бўлган йиғилишда хўжалик раҳбарлари, бригада бошлиқлари ҳам иштирок этишди. «Шарқ» агрокомбинати мутахассислари дала ишларининг бориши ҳақида фикр билдирдилар. Ютуқлар, нуқсонлар чуқур таҳлил қилинди. Сўзга чиққан мутахассислар «Хасково» шўро хўжалигининг Тўйчи ака Йўлдошев бошчилик қилаётган сабзавоткорлар ҳақида илиқ сўзлар айтишди.

— Сизга ва барча жамоа аъзоларингизга ўз миннатдорчилигимизни айтамиз, — деди Калинин район «Шарқ» агросаноат комбинати бош директори А. Ғафforов.

Яхши сўз жон озиғи, дейди халқимиз. Камтар, ишбилармон бригада бошлиғи Т. Йўлдошев бу гапдан бироз ўнғайсизланиб ён атрофига боқди. Юз-кўзлари қуёш нурида қорайган таниш чеҳралар унга мулойим боқишарди.

Ҳа, деҳқон меҳнати азиз ва ҳалол. Тўйчи ака ҳам оддий деҳқон оиласида ўсиб voяга етди. Касбига бўлган меҳр оқибати сабаб, эл оғзига тушиб бригадирликка сайланди. Бошлиқ бўлдим деб керилмай ўзи ҳам қўлига кетмон олиб далага чиқди. Деҳқонларга бош-қош бўлди. Мана 10 йилдирки, хўжаликдаги бригадага етакчилик қилмоқда. Эл дастурхонига ҳар йили 700 тоннага яқин турли сабзавот маҳсулотлари, 100 тоннадан зиёд картошка етказиб беришмоқда.

Тўйчи ака йиғилишдан чиқиб, дала томон борар экан кўз ўнгида ўзи босиб ўтган йўл бирма-бир ўтди...

Дала шийпони ёнида 3—4 нафар деҳқон чой ичиб ўтиришарди. Улар билан ҳол-аҳвол сўрашиб, ўтирди.

Бир вақтлар дала шийпонларимиз қандай шинам бўларди-я, — дея кўнглидан ўтказди бригадир. — Унинг атрофида кичик фермада 2—3 та сигир, 4—5 та қўй-қўзилар боқиларди. Ҳафта ёки ҳар 15 кунда бир қўй сўйилиб шийпонда деҳқон учун иссиқ овқат тайёрланар эди. Далада тер тўкиб меҳнат қилган деҳқон овқатланиш учун узоқдаги уйига бормасди. Қайсидир юқоридаги раҳбарнинг буйруғи билан шундай ибратли, фойдали ташаббус ва унинг ижроси ҳам барбод қилинди. Бригадир нон билан чой хўплаётган деҳқонларга қараб кўнгли ўксиди. Ҳар куни эрта тонгдан то кечгача иссиқ овқат емасдан ишлаб бўладими?..

Қир-адирлар ёнидаги ям-яшил далалар кўзга яққол ташланди. Унда 4—5 нафар деҳқонлар 4 гектар майдондаги картошка ниҳоллари орасига сув таратишмоқда. Тўйчи ака юзига фотиҳа тортиб ўрнидан турди. Қўлига кетмонни олиб помидор экинини чопиқ қилаётган деҳқонлар томон юрди.

Бригадир қуёш нурлари тиғида тер тўкиб меҳнат қилаётган фарзандлари Суннатилла, Холбой ва Мойлибойларнинг юмушларини кўриб мамнун бўлди.

— Тўйчи ака деҳқончилик илмини жуда яхши биладиган инсон. Барча ишларни тез ва соз бажаришга ундайдилар, — дейди оила пудрати асосида ишлаётган С. Одилов. Маълумки, ҳар йили сабзавот экинларига оқ чивин тушиб катта зиён етказади. Тўйчи ака экинларни бу зараркунанда қуртлардан сақлаб қолиш учун уни барвақт экишга ундайди. Шунинг учун районнинг бошқа хўжаликлари помидор етиштиришдан зиён кўраётган вақтда бу бригада даласида йилига гектаридан 50 тоннага яқин ҳосил олинмоқда. Айни кунларда далада иш қизғин. 2 гектар майдондаги карам, 4 гектар ердаги картошка, 2 гектар жойдаги булғор қалампири, 6 гектардаги помидор ниҳолларига 20 нафар деҳқон ишлов бермоқда.

Х. ШАРИПОВ,
Калинин райони.

• *1991 — Алишер Навоий йили*

«КИШИКИМ ЖАҲОНДА СЎЗИ РОСТДИР...»

АЛИШЕР НАВОИЙ ЁШЛАР ОДОБИ ҲАҚИДА

АФИФА Ҳасанова — 43 йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлган тажрибали мураббий, олима, педагогика фанлари номзоди. У кишини дорилфунунда ҳамма танийди. Мана, чорак асрдан ошди, опа талабаларга педагогика фанидан сабоқ бериб келаётир. Бундан ташқари опанинг аҳлоқий-таълимий мавзудаги «Севсин десанг» (1976), «Ўқувчи-ёшлар тарбиясида рағбатлантириш ва танбеҳ мезони» (1980), «Мактабда Алишер Навоий ижодини ўрганиш» (1983), «Оила бахти» (1986) каби рисолалари ёш авлод таълим-тарбиясида жуда қўл келмоқда. Опа самарали ва фидойи меҳнати туфайли ТошДД ва халқ таълими вазирлиги томонидан кўп марталаб таҳсин ва тақдирномаларга сазовор бўлган.

Афифа Ҳасанова шу кунларда ўзининг 60 йиллик умр баҳорини қаршилаяпти. Севимли олима, мураббий опамизни бу муборак таваллудлари билан табриклаймиз!

Қуйида олиманинг буюк бобомиз Алишер Навоий ахлоқий-таълимий қарашларидан баҳс этувчи мақоласини ҳавола этамиз.

* * *

ШУНДАЙ улуғ сиймолар борки, улар қачон яшаб ўтган бўлишидан қатъий назар, биз билан доимо бирга. Шундай зотлардан бири — Алишер Навоийдир. Улкан шоирнинг ижоди хилма-хил рангда жилоланувчи, қалбларга зиё ва сурур таратувчи кўп қиррали улкан олмосга ўхшайди. Бу олмоснинг қирраларидан бирини шоирнинг аҳлоқий қарашлари ташкил этади. Қарийб беш аср аввал яратилган йирик асари — «Хамса»га кирган достонлар бу борада ҳозирги ёш авлод, умуман инсоният учун маънавий мактабдир десак янглишмаймиз.

Навоий одобнинг мазмуни ҳақида фикр юритар экан, ота-онага бўлган ҳурматни, фарзандлик бурчини биринчи ўринга қўяди. Унинг фикрича, ота-она фарзанд учун ҳар қанча эъзозлашга лойиқ бўлган зотдир. Шоир ёшларни уларга ҳаёт бағишлаган ота-онани эъзозлашга, уларга содиқ фарзанд бўлиб, ўз бурчини сидқидиллик билан бажаришга ундайди. У ота-онани қуёш ва ойга тенглаштиради:

Бошни фидо айла ато
қошиға,
Жисмни қил садқа ано
бошиға.
Тун-кунунгни айлагали
нуру фош
Бирисин ой англа,
бирисин қуёш.

Бу тасодифий ўхшатиш бўлмай, балки унинг заминида чуқур фалсафий фикр ётади. Бу шоирнинг ота-онанинг фарзанд тарбиясидаги ва шу орқали ҳаёт тараққиётида ўйнаган ролига берган юксак баҳоси эди.

Бошқа асарларидаги каби ота-онага ҳурмат масаласи «Хамса» достонларида ҳам салмоқли ўрин тутади. Бу жиҳатдан «Ҳайрат ул-аброр», «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун» достонлари эътиборга лойиқдир. «Ҳайрат ул-аброр»да шоир ота-она ҳурмати масаласини ўз ахлоқий қарашларининг бир томони сифатида ёритса, эпик асарларида ана шу қарашларини ўз қаҳрамонларининг фаолиятига сингдириб юборади. У яратган Фарҳод, Қайс, Лайли ва бошқа образлар ота-оналарининг содиқ ва меҳрибон фарзандлари сифатида гавдаланадилар. Шоир таъкидлашича, ёшлардаги одоб фақат ота-онагагина эмас, балки умуман катталарга бўлган ҳурматда ҳам ўз аксини топиши керак.

Навоий «Фарҳод ва Ширин» достонида шоҳ ўғли бўлган Фарҳодга Хисрав ва Шеруянинг хатти-ҳаракатларини қарама-қарши қўяди. Чунки Хисравнинг ўғли Шеруя ўзининг шахсий манфаатлари, сохта «муҳаббат»ига эришиш йўлида ғов бўлган отасини ўлдиради.

Замонасидаги ёвузлик ва разолатдан озор чеккан Навоий ўз орзусининг ифодаси бўлган Фарҳод образига хос фазилатлардан бирини достоннинг XVIII бобида тасвирлаб, уни шаҳзода Шеруяга қарама-қарши тасвирлайди. Бу бобда акс эттирилган воқеа — Ҳоқоннинг ўз тахтини ўғлига таклиф этиши ва бу таклифга Фарҳоднинг берган жавоби асарда қўйилган муҳим бир масала — шоҳ ва шаҳзода муносабатлари юзасидан Навоий дунёқарашини ўзида ёрқин акс эттиради. Бу бобда Фарҳодни оқил, камтар шаҳзода сифатида тасвирлаш билан бирга «Бўлажак шоҳ давлатни идора қилиш, хусусан, адолатли ҳокимият ўрнатиш учун олдиндан давлатни бошқариш тажрибасини пухта ўрганиши лозим», — деган Навоий қарашлари шоир орзуларининг тўлалигича инсонпарварлик билан суғорилганлигининг ифодасидир. Фарҳод отасига:

Бале чун мен ҳақиру иш
улуғдур,
Бу сўз арзин зарурат
қилғулуғдир, —

қабилидаги жавоби Навоийнинг одил шоҳ ҳақидаги эзгу орзуси эди. Зотан, шоир айтганидек:

Ота зўр бериб ўғлин
ўлдиргали,
Ўғил ҳам анга тийғи кин
сургали,
Яқин билким, ул кундир
офат куни,
Не офат куни, қиёмат куни.

Булардан ташқари шоир тил одоби ҳақида ёшларга жуда кўп насиҳатлар ёзиб қолдирган. У ёшларнинг тил одобини бевосита халқпарварлик туйғуси билан боғлайди. Унинг фикрича, ёшларнинг ўз тилига эътибор бериши оммага бўлган ҳурмати ифодасигина бўлиб қолмай, айни вақтда халқ муҳаббатига сазовор бўлишнинг воситаларидан биридир:

Сўз била куфр аҳли
мусулмон бўлуб,
Сўз била ҳайвон деган
инсон бўлуб.
*** * ***
Ҳам сўз ила элга ўлумдин
нажот,
Ҳам сўз ила топиб ўлук
тан ҳаёт.
*** * ***
Маъдани инсон гуҳари сўз
дурур,
Гулшани одам самари
сўз дурур.

Бу фикрларни янада чуқурлаштириб шоир:

Нафъинг агар халқинга
бешак дурур,
Билки бу нафъ ўзинга
бешак дурур,

деб ифодалайди.

Шоир тил одобини, аввало, ширинсўзликда кўради. Ёшларни ана шундай кишилар билан кўпроқ ҳамсуҳбат бўлишга, улардан таълим олишга чақиради. Навоийнинг ахлоқий қарашларига кўра сўздаги қўполлик, андишасизлик инсоннинг энг ярамас хусусиятларидан биридир. «Сўз қаттиғи эл кўнглиға озор айлар», деб билган шоир, аччиқ сўз тингловчига заҳардан ҳам кучлироқ таъсир кўрсатишини таъкидлайди.

Алишер Навоий ўзининг «Маҳбуб ул-қулуб» асарида шундай ёзганди: «Тилингни ихтиёрингда асрагил, сўзингни эҳтиёт била дегил. Тилинг била кўнглингни бир тут, кўнгли ва тили бир киши айтган сўзи бут, сўзни кўнглингда пишитмагунча тилга келтурма, ҳар неки кўнглингда бўлса, тилга сурма».

Мутафаккир шоир Шарқнинг йирик сўз санъаткорлари қарашларини давом эттирган ҳолда тил одобининг муҳим томонини ростгўйлик ташкил этишини алоҳида таъкидлаб кўрсатган эди. Ростгўйлик шоир талқинида инсоннинг бутун маънавий қиёфасини ҳам белгилайди:

Кишиким жаҳонда сўзи
ростдир,
Эрур дол анғаким, ўзи
ростдир.

Ростгўйликни улуғлаш, ёлғончиликни қоралаш — Навоий ижодининг муҳим ғоявий хусусиятларидан ҳисобланади. Бу ғоя шоирнинг ғазал ва рубоийларида лирик қаҳрамонлар тилидан қайта-қайта таъкидланган бўлса, «Хамса» достонларида қаҳрамонларнинг тақдири ва курашида ўз ифодасини топди. Маккора кампирнинг ёлғончилиги Фарҳоднинг ўлимига боис бўлса, ёлғончилиги туфайли «Сабъаи сайёр» достонининг олтинчи ҳикоясидаги Мудбир ҳалок бўлади.

Ростгўйлик инсон ҳаётининг асоси эканини тасвирлаган шоир айни чоғда замонасида ростгўйларга душманлик кўрсатилганидан азоб чекади:

Кимки бу давронда қилур
ростлик,
Йўқтур иши ғайри ками
кўстлиқ.
Ул кишиким, тузлук эрур
шон анга
Душман эрур гардиши
даврон анга.

Навоий ёлғончиликнинг фош этилиши муқаррарлигини алоҳида таъкидлаб ўтади. Сири фош этилган ёлғончи эл нафратига дучор бўлиши аниқ: «Ҳар кимки сўзи чин бўлмағай, ростлар кўнглига ул сўз қабул ойин бўлмағай. Ёлғончи сўзин бир икки қатла ўткаргай. Ёлғони зоҳир бўлғондин сўнгра анга расволик етгай ва сўзи эътибори эл кўнглидан кетгай», — деб ёзган эди шоир «Маҳбуб ул-қулуб» асарида. «Ҳайрат ул-аброр» достонининг ўнинчи мақолотида келтирилган «Шер билан Дуррож» масалида бу фикр янада ёрқинроқ тасдиқланади.

Шоир бошқа масалаларда бўлгани сингари жамоат ўртасида ўзини тута билишнинг ҳам энг нозик томонларига эътибор беради. Унинг таъкидича, жамоат олдидаги ҳар бир ҳаракат ўйланган ва самимий бўлиши лозим. Навоий ҳатто кулгу ҳам ўринсиз бўлса беодоблик сифатида баҳоланишини таъкидлайди:

Тарки адабдин бири кулгу
дурур,
Кулгу адаб таркига белги
дурур.
Кулгуки ўз ҳаддидин ўлди
йироқ,
Йиғламоқ андин кўп эрур
яхшироқ.

Ўз кулгуси билан бошқаларни ранжитгандан кўра йиғламоқ афзаллигини уқдиради.

Алишер Навоийнинг ахлоқий қарашлари ўз қимматини ҳалигача сақлаб келмоқда. Асрлар давомида қанчадан-қанча авлодларнинг гўзал фазилатлар эгаси бўлиб етишишига устозлик қилган Навоий ҳақида шоир Шарифий қуйидаги мисраларни бежиз битмаган:

Дурдона яратди ҳаёт
наққоши,
Олам, одамизод ундан
баҳраманд.
Шеърият осмонин ёруғ
қуёши
Асрлар мевасин қилганди
пайванд.

Асрлар ўтди, асрлар!
Тирик Навоий —
Эл боғининг сўлмас гули,
безаги.
Булбулигўёси, юлдузи, ойи,
Уни мангу сақлар халқнинг
юраги.

Афифа ҲАСАНОВА,
Тошкент Давлат дорилфунуни педагогика кафедраси доценти.

Соғломлаштириш лагерлари мавсумга шайми?

КЎРСАТМА БЕРИЛДИ, БИРОҚ...

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ, «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» РЎЗНОМАСИ, ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ВА ШАҲРИ КАСАБА УЮШМАЛАРИ КЕНГАШЛАРИНИНГ ҲАМКОРЛИКДАГИ ТЕКШИРУВИ

Ҳамкорликдаги текширувни бошлашдан аввал Бўстонлиқ район санитария эпидемиология станциясида бўлдик. Бу ерга ташрифимиз бежиз эмас эди. Чунки Бўстонлиққа курорт ҳудуди мақоми берилиши муносабати билан Ўзбекистон жумҳурияти Соғлиқни сақлаш вазирлиги кўрсатма қабул қилди. Унга мувофиқ дам олиш жойлари, даволаш комплекслари, болаларни соғломлаштириш лагерлари каби муассасалар устидан тегишли давлат назоратини ўрнатиш мазкур район санитария-эпидемиология станциясига топширилди.

Бу тадбирдан мақсад кейинги вақтларда жамоатчиликни ташвишга солаётган бир қатор муаммоларни ҳал этиш, шунингдек, Бўстонлиқ экологиясини яхшилаш, сувларини тоза сақлашга эришиш, тез-тез учраб турадиган ичак-ошқозон касалликларини камайтириш, умуман табиат муҳофазасини кучайтиришдир.

Шу вақтгача дам олиш комплекслари, болаларни соғломлаштириш лагерлари Тошкент вилояти ва шаҳрининг қайси районидаги ташкилотга қарашли бўлса ўша район санитария-эпидемиология станцияси назорат қиларди. Натижада ўзларига қарашли корхона ва муассасалар манфаатини кўзлаб Бўстонлиқ табиатига каттагина зарар етказиб келдилар. Сўлим табиат чиройи хиралашди, ахлатхоналар кўпайди, шаффоф тоғ сувлари ифлосланди.

Биз текширув жараёнида Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлдик ва шу ернинг ўзида юқоридаги фикрлар исботини кўрдик.

Дам олиш комплекси тоғ дарасида, Оқтошсой бўйидаги гўзал манзаралар қўйнидан жой олган. Икки томонда баланд тоғлар. Атроф кўм-кўк. Дарахтзор орасида, тоғлар бағрида қад кўтарган серҳашам уйлар, меҳмонхоналар, павильонлар савлат тўкиб турибди.

Дам олиш ҳудудининг бошлиғи Ориф Сулаймоновни суҳбатга тортамиз:

— Соғломлаштириш лагерида ҳар ёз бир ярим минг нафардан кўпроқ ўқувчи дам олади,— дейди у,— болаларнинг намунали хордиқ чиқаришлари учун барча шарт-шароит муҳайё.

Лагерь ҳудудини айланиб чиқдик. Ҳали биноларнинг анчагинаси таъмирдан чиқмаган. Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг кўрсатмасига кўра 15 майгача соғломлаштириш лагери мавсумга шай қилиниши керак эди. Ориф Сулаймоновнинг айтишича 25 майгача, албатта, тахт қилиб қўйилади. Минг афсуски юқорида таъкидлаганимиздек бу ерда кўп йиллардан бери тарафкашликка йўл қўйилиб, санитария-эпидемиология қонун-қоидалари қўпол равишда бузилаётганининг гувоҳи бўлдик.

Қоида бўйича канализация қувурлари, шохобчалари оқар сув манбаидан камида 50 метр наридан ўтказилиши керак. Бу ерда эса масофа 5—6 метр ҳам эмас. Мободо қувур тешилса ифлос сувлар тўппа-тўғри сойга тушаверади. Ювиниш жойлари ҳам сойдан ўн-ўн беш қадам нарида. Айтишларича, мағзава сувларнинг сойга оқиб келиш ҳоллари кўп бўлган. Бу сувни эса қишлоқ аҳли ичади. Натижада ошқозон-ичак касалликлари йилдан-йилга кўпаймоқда.

Район санитария-эпидемиология станцияси кўп огоҳлантиришлардан сўнг ўтган йили «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасини судга берди. Ўтган йили кўзда район санитария-эпидемиология станцияси, Сойлиқ қишлоқ шўъбаси депутати Чирчиққа бориб корхона мутасаддилари билан мулоқот қилишди. Бирлашма раҳбарлари канализация қувурларини кўздан бошлаб кўчиришга ваъда берган эди. Бироқ шу вақтгача бу ишга қўл уришгани йўқ.

Дард устига чипқон, деганларидек «Электрохимпром» дам олиш зонасидан ўтказилган канализация қувури «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» жамоа хўжалиги даласига чиқариб қўйилган. Ахлат-сувлар даладан ўтиб сўнг Чирчиқ дарёсига тушаркан. У эса табиийки, Тошкент шаҳригача етиб келади.

— Ёз фаслида,— дейди санитария-эпидемиология станциясининг инженери Ҳаким Ҳолиқулов,— канализация қувуридан чиққан ёмон оқиндилар ҳидидан димоғ ёрилгудек бўлади. Бу ифлослик эпидемия қўзғаши ҳеч гап эмас. Корхона раҳбарлари бир неча йиллардан бери тўғрилаймиз, дейишади-ку, лекин қуруқ ваъдадан нарига ўтишмаяпти. Яна қайтараман, шу канализация важидан лагерда, қишлоқда касаллик тарқаб кетиши мумкин.

Сўнгра жумҳурият Алоқа вазирлигига қарашли «Связист» лагерида бўлдик. Афсуски, бу ерда ҳам павильонлар, ошхона, қатор хизмат бинолари тўла таъмирланмаган. Бажарилган ишлар сифати яхши эмас. Ундан икки ҳафта илгари ҳам бу жойларда бўлган эдик. Ўшанда «Связист» пионер лагерининг директори жуда зўр ишлар қилаяпмиз, таъмирлаш ишларини тез кунда тугатамиз, деб бизни ишонтирган эди. Берилган муддат тугаганига қарамай ҳанузгача юмушлар якунланмабди.

Тошкент шаҳар пассажир транспорти ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Автомобилист» лагерида икки қаватли бинолар қулай қурилган. Ётоқхоналар ўн кишига мўлжалланган. Кийим-кечак, бошқа жиҳозлар учун девор ичига шкафлар ўрнатилган. Ҳар бир хона ёнида душ бўлинмалари бор. Лагерда мевали боғ бунёд этилган. Соясалқин жойларда ўйин, спорт майдончалари мавжуд.

— Кейинги вақтда қандай ишлар амалга оширилди, болаларнинг кўнгилли хордиқ чиқариши учун қулайликлар яратилдими,— сўраймиз лагерь бошлиғи Йўлдош Очиловдан.

— Биз ўғил-қизларимизнинг ёзги таътилини кўнгилдагидек ўтказишларини таъминлаш мақсадида спорт инвентарлари сотиб олдик,— деди у.— Яхши жиҳозланган ўйин майдончалари қурдик, 100 минг сўмлик компьютер-ўйинлар харид қилдик. 63 минг сўмга қуёш иситгичи қурдик, сув етарли бўлиши учун чуқур қудуқ қазиттирдик...

Ҳақиқатан ҳам бу ерда мавсумга пухта тайёргарлик кўрилаётганини ҳис этдик. Лекин айрим оромгоҳларда на пионер лагерларининг бошлиқлари, на таъмирловчиларни учратмадик. Хўжакент йўллардан фойдаланиш бошқармасига қарашли «Дорожник» лагерида таъмирловчилар ишлаётган бўлсада, бажарилаётган ишлардан қониқмадик. Лагерь бошлиғи С. Муродов бу ишлар учун қанча маблағ ажратилганини ҳам айтиб бера олмади. Шунда Бўстонлиқ район санитария-эпидемиология станциясининг бош врачи В. Плунгеннинг сўзлари ёдимизга тушди. У болаларни соғломлаштириш лагерларини мавсумга тайёрлаш учун охирги муддат 25 майгача белгиланганини, лекин бу кунгача Бўстонлиқ ҳудудидаги 63 лагердан бир қисмигина тайёр бўлиши мумкин холос, деб айтганди. Биз бунга тўла ишонч ҳосил қилдик.

Аввало шуни айтиш керакки, вилоят ва шаҳардаги корхона ҳамда муассасалар кейинги йилларда болаларни соғломлаштириш ишига етарли эътибор бермаяпти. Ёзда фарзандларимиз назоратсиз қоладилар. Шу туфайли ҳам қанча-қанча болаларнинг тарбияси бузилаётгани сир эмас. Ҳар йили Тошкент вилояти ва шаҳрининг ўзида минглаб болалар йўл-транспорт ҳодисалари ва турли воқеалар туфайли жисмоний жароҳат олади, бир умрга мажруҳ бўлиб қолади, ҳатто айримлари дунёдан кўз юмади.

Кейинги уч йил ичида ўғил-қизларни соғломлаштириш лагерларига жалб этиш кескин камайиб кетди. Бундан беш йил илгари бир мавсумда чорак миллион ўқувчи соғломлаштирилган бўлса, ўтган йил бор-йўғи 157 минг бола учун табиат қўйнидаги масканларга йўлланма берилди. Бу ўта ташвишланарли ҳол.

Тошкент вилояти ва шаҳридаги юздан ортиқ корхонанинг табиатнинг сўлим жойларида дам олиш масканлари бор. Лекин у ерлардан болаларни соғломлаштириш учун жой ажратилмаган. Бўстонлиқ тоғ бағриларида қурилган лагерларнинг айримлари ҳатто ишламаяпти ҳам. «Матбуот» ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарияти ҳар йили 1200 ўғил-қизни соғломлаштираётган лагерни кооперативга сотиб юборганини қандай тушуниш керак?!

Қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси мутасаддилари 240 ўринли лагерни мавсумга тайёрлаш учун 40 минг сўм маблағ топа олмадик, деб ёпиб қўйишди. Қизиғи шундаки, ҳозир улар 300 та йўлланма сўраб эшикма-эшик юришибди. 300 йўлланма эса ўрта ҳисобда 150 минг сўм туради.

Бундай салбий ҳолатлар касаба уюшмаларини ниҳоятда ташвишга солмоқда. Тошкент вилояти ва шаҳри касаба уюшмалари кенгашлари мазкур масалани кенгайтирилган пленумида кўриб чиқди. Қизғин муҳокамадан сўнг совет ва жамоат ташкилотлари, хўжалик раҳбарларига қарата бир қатор таклифлар киритилган мурожаатнома қабул қилинди ва у матбуотда эълон қилинди. Бир қатор ташкилотлар мурожаатномага ижобий муносабат билдиришди. Халқ таълими, соғлиқни сақлаш вазирликлари лагерларда ишлайдиган кадрларни ўз ҳисобларидан ўқитиб, уларни тўла-тўкис тайёрлаб беришни зиммаларига олдилар. Темир йўл вазирлиги хордиққа борадиган болаларни ташишда 15 майдан 30 сентябргача 30 фоизлик имтиёз берадиган бўлди. Ички ишлар вазирлигининг ёзги дам олиш мавсумида кўп йиллардан бери қилаётган хизматлари, ёрдамларини тан олиш керак. Лекин улар болаларни ташийдиган транспортни кузатиш учун пул сўрайдиган бўлиб қолишди. Юқорида таъкидлаганимиздек, халқ таълими, соғлиқни сақлаш вазирликлари пионер лагерида ишловчи кадрларни ўқитиш ва бошқа алоқадор ишларни фарзандларимиз учун ўз ҳисобларидан, жамоатчилик асосида бажариб беришни зиммаларига олганлар. Ички ишлар вазирлиги ҳам бу ҳақда ўйлаб кўрса ёмон бўлмас эди.

Шуни айтиш керакки, чакана нархларнинг ошиши муносабати билан шундоқ ҳам йўлланмаларнинг нархи кескин ошиб кетди. Ҳар бир ташкилот лагерлар ҳаражатларини бироз бўлса ҳам камайтиришга улуш қўшса мақсадга мувофиқ бўлур эди. Лагерни таъмирлаш, жиҳозлаш, фойдаланиш жараёнида маблағлар қийматининг ошиб кетганлиги туфайли йўлланмаларнинг баҳоси ўртача 400—500 сўмга тўғри келмоқда. Ота-оналарга оғирлик қилмасин учун касаба уюшмалари ўз ҳисобидан 10 миллион сўмдан кўпроқ маблағ ажратди. Шуни таъкидлаш лозимки, касаба уюшмалари шаҳардан ташқаридаги лагерларда ҳордиқ чиқараётган ҳар бир боланинг кунлик овқати учун 4 сўм 50 тийиндан, санаторий типидаги, шунингдек юқори синф ўқувчилари ва спорт мактаблари асосидаги лагерларга 5 сўм 50 тийиндан пул ўтказади. Умумтаълим мактаблари ҳузурида ташкил этиладиган кунлик лагерларда ҳордиқ чиқарувчи кичкинтойларнинг ҳар бири ҳисобига 3 сўмдан қўшимча берилади. Бажарилган ана шундай тадбирлар эвазига ота-оналар йўлланмалар учун деярли ўтган йилги нархни тўлайдилар.

Ёзги таътил бошланишига саноқли кунлар қолди. Лекин болаларни соғломлаштириш масканларининг кўпи ҳали тайёр эмас. Зудлик билан чоралар кўриш вақти келди.

Н. НАЖМИДДИНОВ,
Ўзбекистон телевидениесининг катта мухбири.
Ф. РЎЗИБЕКОВ,
Тошкент шаҳри касаба уюшмалари кенгашининг бўлим мудири.
Б. ПЎЛАТОВ,
Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг мудири, «Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● **СССР** Мудофаа вазирининг биринчи ўринбосари, СССР Қуролли Кучлари Бош штабининг бошлиғи, армия генерали М. А. Моисеев бошчилигидаги совет делегацияси АҚШ пойтахти яқинидаги Эндрюс авиабазасига келди. Вашингтонга қилинган сафар давомида делегация аъзолари Америка томони билан қурол-яроғлар устидан назорат ўрнатиш муаммолари хусусида музокаралар олиб борадилар.

● **ФРАНЦИЯ** Бош вазири Эдит Крессон хоним ҳукумат идораларини қайта қуриш тарафдори эканлиги ҳақида гапирди. Унинг фикрича, ҳозирги майда вазирликлар асосида «катта вазирликлар» тузилиши ҳамда унга ҳозирги иқтисод, молия ҳамда бюджет вазири Пьер Береговуа раҳбарлик қилиши лозим. Бундай вазирлик иқтисодий муаммоларга тааллуқли барча масалалар билан шуғулланиши кўзда тутилмоқда.

● **ПОЛША** президенти Лех Валенса расмий ташриф билан Исроилга боради. Жўнаб кетиш олдидан Лех Валенса журналистлар ҳузурида гапириб, сионизмни ирқчилик деб таърифлаган Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 1975 йилдаги қарорини бекор қилиш учун ҳаракат қилажаклигини айтди.

● **КИПРДА** парламент сайловлари бўлиб ўтди. Унда Либерал партия билан иттифоқ бўлиб ҳаракат қилган Демократик йиғин консерватив партияси ғалаба қилди. У сайловчиларнинг тахминан 38 фоиз овозини олди. Кипр меҳнаткашларининг тараққиёт партияси ҳам сезиларли муваффақиятта эришди. Мазкур партия учун сайловчиларнинг 30 фоизи овоз берди.

● **БИРЛАШГАН** Миллатлар Ташкилоти ҳарбий хизматчиларидан ҳисобланган дастлабки гуруҳ Ироқ шимолида жойлашган Қурдистон ҳудудига кирувчи Дахук шаҳрига келди. Жами 500 кишидан иборат бўладиган БМТ ҳарбийлари мазкур минтақада хавфсизлик ҳамда тартиботни сақлаб туришлари керак бўлади.

● **ҚУВАЙТ** фавқулодда трибунали куни кеча беш нафар Ироқ фуқаросини ҳамда бир нафар иорданияликни 3,5 йилдан то 15 йилгача муддат билан қамоқ жазосига ҳукм қилди. Қувайт пойтахтида бошланган очиқ суд жараёни давомида жами 12 минг кишининг иши кўриб чиқилади. Улар орасида аёллар ҳам бор... Улар босқинчилар қўшинларига ёрдам кўрсатишда, талон-торожликда ҳамда аксилтарғибот олиб боришликда айбланмоқдалар.

● **ЖУРНАЛИСТ** касби чиндан ҳам қалтис касблардан бири бўлиб қолди. Яқинда Франс пресс ахборот агентлиги минтақавий шўъбасининг бошлиғи Бернар Николя Кот-д' Ивуар пойтахти Обиджондан чиқариб юборилди. Унга миллий манфаатларга қарама-қарши бўлган ҳатти-ҳаракатлар айб сифатида қўйилди. Бернар Николя фуқаро кийимидаги полициячилар томонидан аэропортга келтирилди ва тайёрага ўтқазиб, жўнатиб юборилди.

● **АМЕРИКА** Қўшма Штатлари ўзининг Осиё мамлакатларида жойлашган ҳарбий қисмларини қисқартиришга киришди. Пентагонга тааллуқли манбалардан маълум бўлишича, бу иш яқин йиллар ичида АҚШ ҳарбий хизматчиларини 25 фоиз қисқартиришни кўзда тутадиган режа асосида амалга оширилмоқда. 1992 йил охиригача жами 14 минг ҳарбий АҚШга қайтарилади. Шу жумладан, Жанубий Кореядан 7 минг киши, Япониядан 5 минг киши, Филиппиндан 2 минг киши олиб чиқиб кетилади. Маълум бўлишича, гап соф ҳарбийлар тўғрисида эмас, балки ёрдамчи бўлинмаларга тегишли хизматчилар тўғрисида бормоқда. Қўшинларни олиб чиқиб кетиш тадбирлари улар жойлашган мамлакатларнинг ҳукуматлари билан келишилган ҳолда бажарилади.

● **БОЛГАРИЯ** вазирлар кенгашининг раиси Попов ўзининг СССРга қилган ташрифи якунларига тўхталиб, Болгария телевидениеси орқали сўзлаган сўзида Болгария—Совет иқтисодий алоқалари икки томонлама муносабатларда муҳим роль ўйнайди, деб айтди. Болгария, деб таъкидлади у, СССР билан бўладиган иқтисодий алоқаларга алоҳида аҳамият беради.

● **РЎЗНОМАМИЗНИНГ** ўтган сонида Форс кўрфази денгизларига ёйилган нефтларни тозалаш борасида Чехословакиянинг Экол фирмаси тавсия этган услуб ҳақида хабар қилган эдик. Унда нефтларни «ютиб», сувни тозалаб берадиган бактериялар хусусида гапирилган эди. Суратда совет самолёти ҳалокатга учраган жой — Градец—Кралова шаҳри яқинидаги ҳудуд тасвирланган. 1990 йил ноябрида нефть ёйилган мазкур ҳудуд қисқа муддат — икки ой ичида рисоладагидек қилиб тозаланган эди.

ЧТК—ТАСС сурати.

• САНЪАТ •

КУЙЛА, НИГОРА!

Нигора Раҳимқулова ўзини бахтли деб билади. Чунки тенгдош дугоналари ҳали мактаб партасида ўтирган бу қиз жумҳурият миқёсидаги йирик бир кўрикда иштирок этиб, совриндор бўлди.

Маълумки, кейинги бирикки йил ичида жумҳуриятимиздаги ёш қобилият эгаларини элга танитиш борасида ўтказилаётган бир қатор танловлар яхши натижалар бермоқда. Хусусан, «Камолот», «Нафосат», «Қизиқчи» танловлари фикримиз далилидир. Яқинда Ботир Зокиров хотирасига бағишлаб ўтказилган ёш эстрада хонандаларининг танлови қўшиқчиликнинг бу жанрида ҳам бир қатор истеъдодларни кашф этди. Ана шундай умидли ёшлардан бири — Нигора Раҳимқуловадир.

У ўтган йили Тошкентдаги 110-мактабнинг 8-синфини тугатиб, Ю. Ражабий номидаги мусиқа билим юртига ўқишга кирди. Санъаткорлар оиласида вояга етганлиги учун ҳам қўшиқчиликка жуда эрта ҳавас қўйди. Отаси Солижон Раҳимқулов ва онаси Назира опалар Сурхондарё вилоятида кўзга кўринган санъаткор эдилар. Кейинчалик уларнинг оиласи Тошкентга кўчиб келишди. Солижон ака айни кунларда Ўзбекистон телевидениеси қошидаги «Нур» ижодий бирлашмасининг бош режиссёри бўлиб хизмат қилаётир.

Назира опа эса бор меҳри ва қалб қўрини фарзандларига бағишлади. У киши уч ўғил ва қизи Нигора иштирокида кичик оилавий даста тузди. Нигора ижро этган қўшиқларининг илк тингловчиси ва баҳоловчиси ҳам Назира опа бўлди. Шу сабабли ҳам Нигора онасини талабчан ва меҳрибон устоз деб билади. Солижон ака дастлаб қизидаги бу ихлосмандликка у қадар эътибор бермади. Шунчаки болаларча қизиқиш деб билди. Кейинчалик қизидаги ўта майин ва жозибали овоз кўпчилик томонидан тан олингач, санъатнинг завқли, айни пайтда машаққатли олами сари илк қадамини қўйган қизига муваффақият тилади.

Бундан роппа-роса бир йил муқаддам Нигора ойнаи жаҳон орқали биринчи марта куйлаганда унинг ота-онаси қанчалар ҳаяжонланган эдилар. Ахир, ҳазилкам гапми, уни бутун жумҳурият, миллионлаб томошабинлар кузатиб туришган бўлса...

Кейин эса Б. Зокиров номидаги ёш эстрада хонандаларининг танлови эълон қилинди. Нигора бу ижодий кўрикда ўзини синаб кўришга журъат қилди.

— Тўғрисини айтсам, 160 нафардан ортиқ ёш хонандалар қатнашаётган бу танловнинг охирги босқичида иштирок этаман, деб ўйламаган эдим,— дейди Нигора,— Кўрик шарти бўйича 2 та қўшиқ ижро этилиши керак эди. Мен элимизнинг ардоқли хонандаси Тамарахоним ижро этган Човкарнинг «Санамо» ва Х. Аҳмедовнинг шеърига ўзим мусиқа басталаган «Кетасан» қўшиғини ижро этдим.

Дарҳақиқат, пойтахтимиздаги энг ҳашаматли СССР Халқлари дўстлиги саройидаги 4 мингга яқин томошабин ва талабчан ҳакамлар ҳайъатининг синчков нигоҳи саҳнада завқ билан берилиб куйлаётган нозиккина қизга қаратилган. Қўшиқ тугагач эса, улар ижрочини узоқ олқишладилар. У шу куни нафақат бу ердаги, балки ойнаи жаҳон орқали миллион-миллион томошабинлар қалбини ҳам забт эта олди.

Нигора бир нарсани яхши билади: хонанда ўз қўшиқлари билан халқ дилидан мустаҳкам ўрин олиш учун, ўз устида доимий ишлаши, репертуарини муттасил кенгайтириб бориши зарур. Шу мақсадда у ҳозир тинмай изланмоқда. Шуниси диққатга сазоворки, Нигора куйлаётган қўшиқларига ўзи куй басталайди. Жумладан, шоир Мурод Раҳмоннинг «Менинг юлдузим», «Аъло кайфият», Эркин Воҳидовнинг «Ўлкам» шеърларига унинг ўзи куй басталади. Айни кунларда эса у шоир Муҳаммад Юсуф билан ҳамкорликда янги қўшиқлар яратиш устида иш олиб бормоқда.

— Энг катта орзуим,—эл назарига тушиш, халқимиз севган хонандалар сафидан ўрин олиш,— дейди Нигора. Ана шу мақсадда бор куч ва имкониятларимни сарф этаман.

Биз ижрочилик санъатига дадил кириб келаётган Нигорахонга муваффақиятлар тилаймиз.

З. ЖЎРАЕВА.

САЙЁР ТОМОШАЛАР

ЛЕНИН номидаги болалар учун жамғарманинг Ўзбекистон бўлими қошида фаолият кўрсатаётган «Нигоҳ» театр студиясининг ташкил топганлигига ҳали уч йил ҳам тўлмаган бўлса-да, у ўз мухлисларини, томошабинларини топа билди.

Иқтидорли ёш санъаткорлардан иборат ушбу жамоа дастлаб ўз номига монанд ўткир нигоҳ билан жамиятимизда кўпик мисоли балқиб турган иллатларни сатира ва кулги тиғи остига олди. «Насриддиннинг саргузаштлари», «Эр-хотин», «Кулги гулдастаси» каби томошаларни бунга мисол тариқасида келтириб ўтишимиз мумкин.

Ижодкор санъаткорлар болалар жамғармаси қошида эканликлари муносабати билан кейинги спектакл ва томошалар мавзуини асосан ёшларбоп қилиб танлай бошладилар. Муқимий номли Ўзбек Давлат мусиқали театридан «Нигоҳ» сафига қўшилган режиссёр Оловуддин Муҳиддинов саҳналаштирган, Акбар Юнусов қаламига мансуб «Девлар қутиси» номли фантастик спектаклни вилоятимиз мактабларининг кўплаб ўқувчилари зўр қизиқиш билан томоша қилдилар.

Мазкур асар ўтмишга сайр қилган ўқувчи мисолида ёшларни аждодларимиз бунёд қилган ёдгорликларга, маданиятга ҳурмат-эътибор билан қарашга, уларни топтамасликка чақиради.

Театр-студияни сайёр деб атасак ҳам бўлади. Бунга асосий сабаб уларнинг ўз саҳнасига эга эмаслигидадир, балки. Умуман санъаткорлар вилоятимиздан ташқари — Наманган, Фарғона, Самарқанд, Жиззах вилоятларида ҳам сафарда бўлишган. Иштихон район комсомол қўмитаси билан ҳамкорликда «Олтин ёшлигим» деб номланган томошалари мактаб битирувчиларининг бир умр ёдларидан чиқмаса керак. Пойтахт ва Оққўрғон райони ўқувчилари, кичкинтойларига «Янги йил саргузаштлари» спектакль-томошалари катта қувонч бағишлади.

Студиянинг бадиий раҳбари Абдуқодир Худдиев «Камолот-89» кўрик-танловида иштирок этиб, ғолиблар сафидан ўрин олди. Ҳусниддин Қозоқов, Фахриддин Мирзаевлар ҳам «Қизиқчи» танловининг иштирокчиларидир. Бундай ёш санъаткорлар ўртасида ўтадиган танловларда қатнашиш уларнинг ўз устларида янада самарали ижод қилишларида қўл келмоқда.

Томошалар асосан ўқувчи ёшлар учун қўйилиши сабабли чипталар қиммат сотилмайди. Тушган маблағнинг маълум қисми Ўзбекистон болалар жамғармаси ҳисобига ўтказилади. Санъаткорлар Арманистон, Тожикистон зилзилаларидан зарар кўрганларга, хайрия жамғармаларига ҳам улуш қўшганлар.

«Наврўз» шодиёналарини «Нигоҳ»чилар ўтган йилги каби халқ орасида, вилоятимизнинг шаҳар-қишлоқларида, маҳаллалар аҳлига хизмат қилиш билан ўтказдилар. Яқинда Пискент районидаги У. Юсупов, Шмидт, Рудакий номли мактабларда намойиш этилган спектаклларидан тушган маблағнинг бир қисми «Наврўз» хайрия жамғармасига ўтказилди.

Айни кунларда «Нигоҳ» жамоаси мутафаккир шоиримиз Алишер Навоийнинг 550 йиллигига бағишланган фольклор томошаси устида иш олиб бормоқда. Ўйлаймизки, ёш санъаткорларнинг ижодий изланишлари, меҳнатлари улуғ шоиримиз маърakaсига бағишланган муносиб ҳисса бўлиб қўшилади.

Фурқат Салимов, Саодат Зайдинова, Фахриддин Мирзаев, Баҳодир Юнусов, Ҳакимжон Носиров, Абдумутал Алимов, Аловиддин Муҳиддинов каби ижодкорлар янги-янги дастурлар тайёрлашда доимий изланмоқдалар.

Р. ШОЖАЛИЛОВ.

СУРАТДА: «Нигоҳ»чиларнинг бир гуруҳи.

ТАРИХ ФАНИДАН ҚЎЛЛАНМАЛАР

ЙИЛЛАР давомида ўтмишимиз ҳақида янги маълумотлар тўпланиб боряпти. Бунинг натижасида тарих тўғрисидаги бизга маълум асарлар эскириб қоляпти. Одамларнинг тарихимиз, айниқса, ўзбек миллий тарихи тўғрисидаги маълумотларга чанқоқлиги янги асарлар, қўлланмалар тайёрланишини талаб қиляпти.

Ангрен шаҳридаги 33-ўрта мактаб тарих фани бўйича ўзининг бой тажрибалари билан яхши танилган. Бунда мактабнинг моҳир ўқитувчиси В. Костецкийнинг хизматлари катта. У тарих фани бўйича қатор методик қўлланмаларнинг муаллифидир. Яқинда Тошкент Давлат педагогика олий билимгоҳининг мутахассис олимлари В. Костецкийнинг фаолияти билан қизиқиб, у билан алоқа ўрнатдилар. Ўзаро ҳамкорлик натижасида «Ўзбекистон халқлари тарихи бадиий-тарихий образларда» деб аталган методик қўлланма тайёрланди.

Изланувчан муаллим ҳозирги кунда ҳам тарихни чуқур ўрганиб, янги қўлланмалар устида ишлаяпти.

А. АЛИЕВ.

БЕДАРАК ЙЎҚОЛГАНЛАР

Тихончук Александр Степанович — 1956 йилда туғилган, бўйи 175—178 сантиметр, сочлари оч сариқ, кўзлари қисиқ, юзи чўзиқ, қиррабурун. Чап чаккасида 1,5 сантиметрли чандиқ, ўнг оёғида, тиззасидан юқорида операциядан қолган из бор.

●

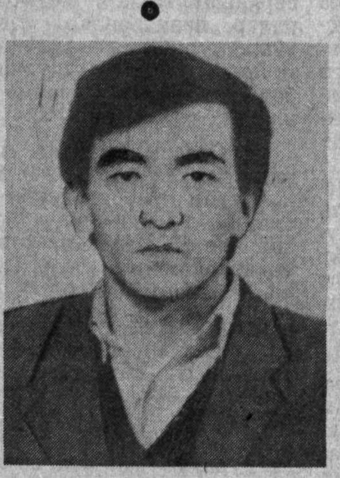

Шодиев Зиёд — 1957 йилда туғилган, бўйи 160 сантиметр, сочлари қора, кўзойнак тақади. 1991 йил 5 февралда кечқурун уйдан чиқиб кетиб қайтиб келмаган. Ўша куни кулранг костюм, ҳаворанг спорт кийимида эди.

●

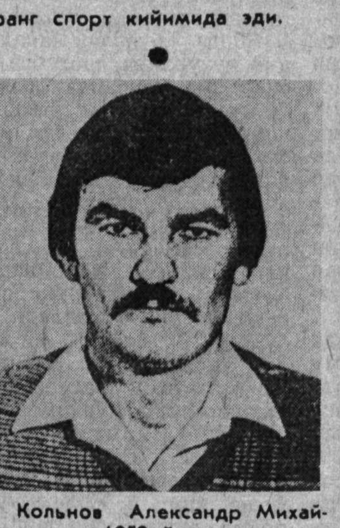

Кольнов Александр Михайлович — 1959 йилда туғилган, бўйи 194 сантиметр, сочлари қора, қўйкўз, бурни ўркачли, ўнг чаккасида катта холи бор. 1990 йил октябрь ойида уйдан чиқиб кетиб, қайтиб келмаган. Ўша куни эгнида Болгарияда ишлаб чиқарилган жигарранг чийдухоба шим, жунли матодан тикилган кулранг ва жигарранг йўллари бор оқ кўйлак бўлган.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДУСТЛИГИ САРОЙИДА
29, 30 МАЙ СОАТ 19.00 ДА

«САМАРҚАНД ЮЛДУЗЛАРИ ШУЪЛАСИ»

Сафия САФТАРОВА

ИЖРОСИДА

Ўзбек, тожик, эрон, афғон, озарбайжон қўшиқлари.

«НАВБАҲОР» вокал-чолғу ансамбли ҳамда ажойиб рақс ва сўз усталари сизга ҳузур-ҳаловат бахш этадилар.

Кўпчилик бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Чипталар сарой кассаларида соат 10.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Қўшимча маълумотлар олиш учун телефон: 45-92-13.

СССР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИ

СССР ЖАМҒАРМА БАНКИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ БОШҚАРМАСИ.

СССР ЖАМҒАРМА БАНКИНИНГ ДАВЛАТ ОБЛИГАЦИЯ ЗАЁМЛАРИ ВА СЕРТИФИКАТЛАРНИ САҚЛАБ БЕРИШ БЎЙИЧА ХИЗМАТЛАРИ

СССР Жамғарма банкининг муассасалари Давлат облигация заёмлари ва сертификатларини эгаси талаб қилиб олгунча бўлган давр ёки муддати ўтгунга қадар сақлаш учун қабул қилади.

Жамғарма банк муассасалари облигация эгаларининг хоҳишига биноан ютуқли тираж жадвали бўйича текширишни ўтказиб, чиққан ютуқ ҳақида уларга хабар беради.

Сақловда бўлган давлат облигациялари ва Жамғарма банки сертификатлари эгасига тўлиқ ҳолда ёки қисман берилиши мумкин ёки ўзга ишонч билдирилган шахсга эгасининг ишонч қоғози орқали кўрсатилган қимматбаҳо қоғозларни олишга ҳақлидир.

СССР Жамғарма банки муассасаларига сақлаш учун топширилган сертификатлар ёки Давлат облигациялари меросхўр бўлишдан қатъий назар, бир ёки бир неча шахсга васият қилиб қолдирилиши мумкин.

СССР Жамғарма банки муассасалари томонидан сақлаш учун қабул қилинган сертификатлар ва Давлат заёмларининг бут сақланишига Давлат томонидан кафолат берилган.

СССР ЖАМҒАРМА БАНКИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ БОШҚАРМАСИ.

АГАР СИЗ ЗИЁННИНГ АТИГИ 40 ФОИЗИНИ ҚОПЛАШ КАФОЛАТЛАНАДИГАН МАЖБУРИЙ СУҒУРТАГА ҚЎШИМЧА РАВИШДА ИМОРАТЛАРНИ ИХТИЁРИЙ СУҒУРТА ҚИЛДИРИШ ШАРТНОМАСИНИ ТУЗСАНГИЗ, СУҒУРТА ТОВОНИНИ ТЎЛИҚ ҲАЖМДА ОЛИШИНГИЗ МУМКИН БЎЛАДИ

ДАВЛАТ СУҒУРТАСИ

хусусий мулк сифатида Сизга қарашли бўлган уй, дала ҳовли ва бошқа иморатларингизга ёнғин, зилзила, сув босиши, портлаш, тошқин, сел, ерости сувларининг сизиб чиқиши, иситиш системаси, сув қувури ва канализация тармоқларидаги авариялар, ўзга шахсларнинг қасддан қилинган ҳатти-ҳаракатлари оқибатида ва бошқа кўпгина ҳолларда етказилган ЗИЁН ЎРНИНИ ҚОПЛАЙДИ.

ШАРТНОМА БИР ЙИЛГА ТУЗИЛАДИ.

Суғурта тўловлари — суғурта пулининг ҳар 100 сўмидан 35 тийинни ташкил этади.

Шартнома тузиш, шунингдек, ўзингизни қизиқтирган барча саволларга жавоб олиш учун Давлат суғуртаси нозирликларига ёки иморатлар жойлашган аҳоли пунктига хизмат кўрсатувчи суғурта агентига мурожаат қилиш мумкин.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ДАВЛАТ СУҒУРТА БОШҚАРМАСИ.

«ЭРА» ТАЖРИБАВИЙ РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ МАРКАЗИ

ГОСКОМТРУД УзССР

ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

«ТАШСТРОЙТРАНС» ишлаб чиқариш бирлашмасининг
4-АВТОТРАНСПОРТ КОРХОНАСИГА
«ЗИЛ-ММЗ» маркали автомобилларда ишлаш учун 1, 2, 3-класс ҳайдовчилари, шунингдек Тошкент шаҳрида доимий прописка қилинган фуқароларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

4-АВТОТРАНСПОРТ корхонаси ишчиларни ишга ва уйга элтиб қўювчи хизмат транспортига, болалар боғчасига, Сирдарё бўйларида пансионатга, кашшофлар оромгоҳларига эга.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, Тўёна, 205-уй (23, 68-автобусларнинг «4-АТП» бекати ёки марказнинг Ҳамза ноҳия бўлими — М. Ҳасанова кўчаси, 14-уй).

ЙИГИТЛАР ТАНЛОВИ

Яқинда Чиноз райони Охунбобоев номли жамоа хўжалигидаги Яллама қишлоғида комсомол ва касаба союз ташкилоти ташаббуси билан «Балли, йигитлар!» танлови ўтказилди. Танловда йигитлар эпчиллик, ҳушёрлик, ҳозиржавоблик ва зукколик борасида куч синашдилар.

Турли касб эгалари бўлмиш А. Жумабоев, Т. Усмонов, Ф. Холдоровлар ғолибликни қўлга киритдилар. Уларга эсдалик совғалари, фахрий ёрлиқлар топширилди.

Ш. ОБИДОВА.

НОН — ИМОН!

АЗИЗ НЕЪМАТ

ХАЛҚИМИЗДА: «Уйингга буғдой тўлгур!» — деган ибора бор. Бу шунчаки айтилган эмас. Сабаби, буғдой бу — нон демакдир. Кундалик озиғимиз бўлмиш бу азиз неъмат ҳақида, у ерга уруғ бўлиб қадалиб тандирдан бўрсиллаб чиккунга қадар бўлган жараён тўғрисида мактабда кўп такрорлашган. Мактабларда айтиладиган гапларга қуйидагиларни қўшимча қилиш лозим:

*** Ўзбекистонда биринчи нон корхонаси 1926 йили Тошкентда ишга туширилган.**

*** Ўзбекистон ҳудудига кирувчи вилоятларнинг ҳар бири ўз жойига хос шакл ва таъмдаги нон турларига эга. Чунончи, Фарғонада оби жимжима, гижда, кулча, қашқар патир, пайванд, қўшалоқ ширмойи, чапчак, гўштли каби йигирмага яқин нон ёпилса; Хоразмда тўй нони, Хоразм нони, кунжут нон, байрам нони тайёрланади. Бухоро, Самарқанд, Сурхон ва Қашқадарёда оби, ячқофо, гахсаки, заргарон, ҳиндучи, тафтон, пўлодий, кулобода, совғатии-нақшин каби ўнлаб хил нонлар мавжуд ва ҳоказо.**

* Нон тандирда пиширилишини биламиз. Тандирдан ўзбеклар қатори **арман, гуржи, уйғур, кашмир, панжоб, булғор, араб, грек, югослав, турк, эрон, озарбайжон миллат ва элатлари ҳам фойдаланадилар.**

*** Совет Иттифоқидаги ягона «Нон музейи» Агдам шаҳри (Озарбайжон)да ташкил қилинган.**

* Ўзбекистондан ташқари бошқа жумҳуриятларда ҳам нонларнинг ўзига хос тури ва номи бор: **Озарбайжонда Гянжин, Сумгаит нонлари; Арман ўлкасида лаваш, юхи, чагал, раздан, эребуни турлари; Гуржистонда манжакаш, пята, аиза, мути, телаури, ревали, тратинум, верисцули, лартлури, абхаз нонлари тайёрланади.**

(Мақола А. Мадраҳимовнинг «Нон» рисоласида қайд этилган маълумотлар асосида тайёрланди).

НОН ҲАҚИДА МАҚОЛЛАРДАН

*** Нонсиз яшаб бўлмас, гапни ошаб бўлмас.**
*** Нон ҳам нон, увоғи ҳам нон!**
*** Очликда ейилган ноннинг тўқликда ҳам мазаси кетмайди.**
*** Бир қоп тилло бир бурда нон ўрнига ўтмас.**
*** Ҳар супранинг нони бошқа.**
*** Қўйнида нони борнинг қорни тўқ!**
*** Ғам егунча, нон егин.**

С. СУЛТОНОВА.

● Пойтахтдаги Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлари шифохонаси 3-терапия бўлими ходимлари беморларни даволашда бор билим ва тажрибаларини ишга солишади. Улар тиббий ёрдам кўрсатибгина қолмай, ширин сўз, қалб қўрлари билан ҳам хасталар дардига малҳам бўлишмоқда.

Ушбу суратда (чапдан ўнгга) бўлим мудири Асқар Юсупов, ҳамшира Маҳмуда Олимхўжаева, шифокор Раиса Тоневицкая, ҳамшира Асия Галиева, шифокор Нажия Солиҳова ҳамда ҳамшира Гулзода Расуловалар беморнинг юрак кардиограммасини кўздан кечиришаётган дам акс эттирилган.

Сураткаш В. ТЎРАЕВ.

ҲАЁТИЙ ҚАТРАЛАР

ЭНГ ҚУДРАТЛИ КУЧ

ЯҚИНДА бир танишим ноҳақ кимсалардан панд еб, туҳматга қолганини айтди. Мен унга:

— Ҳақиқатда сен пок бўлсанг ва бунга ишонсанг, кураш! — дедим.

— Ахир туҳматчилар кўпчилик, мен эса ёлғизман, — деди синиқ овозда.

— Эй, азиз дўстим! Сен ҳақ экансан, асло ёлғизман дема, чунки ҳақиқат сен билан, унга бас келадиган куч йўқ оламда! — дедиму, мавлоно Биноийнинг ушбу байтини келтирдим:

Гар ҳақсан — ғолибсан
мудом, албатта.
Демакдир: «Чинакам куч
— ҳақиқатда!».

ҚАРО ДУД

ТЎРТ-БЕШ улфат бир пиёла чой устида ширин суҳбат қуриб ўтирардилар. Бир барзанги келиб, улар даврасига қўшилди, суҳбатга аралашди. Ўзининг бемаъни сўзлари, аҳлоқсиз иборалари билан бошқаларнинг дилини хира қила бошлади.

Маълум бўлишича, у улфатлардан бирининг қўшниси экан. Барзангининг беадаблигидан андиша қилган қўшни дўстларининг кайфиятини тушуниб, ҳазрат Жомийдан бир байт келтирди ва барчани турмоққа ундади:

Бил, хонага қаро дуд —
тутун ўрлаган замон
Эшикдан деворгача қаро
этгай бегумон!

Дилмурод САИДОВ.

НОДИР МАНБА

Ўрта аср даврининг улуғ олими ва донишманди Абу Райҳон Берунийнинг бой илмий мероси кўпгина нашрларда ўз ифодасини топган. Яқинда олимнинг тарихий аҳамият касб этган асарлари бўйича кутубхонашуносликка доир алоҳида нашр чоп этилди. У таниқли ўлкашунос олим, Ўрта Осиё тарихи манбаларини атрофлича ўрганган тадқиқотчи А. Кормилицин томонидан босмага тайёрланди.

Ушбу нашрнинг айрим нусхалари Беруний номидаги Шарқшунослик илмгоҳи нодир адабиётлар бўлимига муаллиф томонидан тортиқ қилинди.

С. ОДИЛОВА.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353, масъул котиб ўринбосарлари — 325750, бўлимлар: мафкура, ёшлар ҳаёти ва ахборот — 325778, 325645, 337010, Қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733, ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767, адабиёт ва санъат — 325553; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354, жамоатчи кенгаш қабул хонаси — 33-40-48, 325354, эълонлар бўлими — 325727.

Индекс: 64672. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма—5335. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.30.